

Šiame numery

DIDŽIAUSIOJI AUKA ŠIŲ METŲ VASARIO ŠEŠIOLIKTOJE.
SVEICARAS LINGVISTAS, PAMILĖS LIETUVIŲ KALBĄ.
MEDZIOTOJAS ORIONAS.
IŠ ATSIMINIMŲ APIE RYGISKIŲ JONĄ.
BALIO AUGINO EILERAŠČIAI.
KULTŪRINGAS POBŪVIS (FELJETONAS).
LIETUVIŲ DAILININKŲ MENOS PARODOS ĮSPŪDŽIAI.
R. APEIKYTĖS FORTEPIJONO TRIUMFAS.
TRYŠ SUKAKTUVININKAI.
STUDĖJA APIE VLADĄ JAKUBENĄ
VAKARŲ EUROPIECIAI PIRMAUJA FILMUOSE.
NAUJI LEIDINIAI IR KULTŪRINĖ KEČONIKA.
AKADEMINĖS PROSVAISTĖS.

Šveicarų lingvistas pamilęs lietuvių kalbą

Prof. Sennas savo šeimoj kalba lietuviškai

JUOZAS PRUNSKIS

Tarptautinio masto kalbininkas prof. Alfredas Sennas praeitais metais sulaukė 70 m. amžiaus. Šia proga jį ypatingai pagerbė Villanovo universitetas, suteikdamas garbės daktaro laipsnį, tačiau jo moksliniai darbai neša jam patį didžiausią pagerbimą. Mums jis ypač mielas, kad yra taip pamėgęs lietuvių kalbą. Perna metais šis šveicaras lingvistas Fordhamo universitete dėstė lietuvių kalbotyros kursą.

Jau studijuodamas Friburgo universitete, jis susipažino su lietuviškais studentais, jų tarpe ir su a. a. K. Pakštu, susidraugavo su J. Eretu. Baigęs universitetą, 1921 m. atvyko į Lietuvą, dirbo Eltoje, buvo Pavasario s-gos suaugusiems gimnazijos direktorius, dėstė Aušros gimnazijoje, o nuo 1922 m. — Lietuvos universitete. Be kitų dalykų, jis dėstė čia ir sanskritą.

Gausūs lietuvių k. studijų raštai

Toliau jo moksliniai darbai nuvedė jį į Wisconsin universitetą, pagaliau į Pensilvanijos univ., kur jis daug pastangų įdėjo, įvedant baltų kalbų studijas, ir kur jis vadovavo slavų ir baltų studijų skyriui. Jo mokslo darbai tiek žymūs, kad 1960 m. buvo išrinktas tarptautinės slavistų sąjungos pirmininku. Yra parašęs per 50 studijinių straipsnių iš lietuvių kalbotyros ir tos rūšies medžiaga aprūpinęs visą eilę enciklopedijų ir žodynų. Vokiečių kalba išleido lietuvių kalbos gramatiką ir lietuvių kalbos vadovėlį. Jo kelių dešimčių darbų buvo vokiečių — lietuvių kalbos žodynas, baigtas kartu su prof. Salitu.

Perna pasitraukęs pensjon, dabar gyvena Mansfield Center, Conn. Pavyko su juo susisiekti ir daugiau iš jo patirti, kaip ir kodėl jis yra pamilęs lietuvių kalbą, kodėl lietuvių kalba yra tapusi jo šeimos kalba. Į paklausimus prof. Sennas davė tokius atsakymus:

— Kada Jūs pradėjote pažinti lietuvių kalbą?

— Tai buvo 1915 metais, man esant 16 metų amžiaus, kai Šveicarijoje atsirado šveicaričių, pabėgusių iš Vilniaus, kur jie buvo dirbę dirbtuvėse. Pabėgo karo metu, vokiečių kariuomenei priartėjus. Vienas iš tų pabėgėlių man pasakojo apie kalbas, kurios buvo vartojamos Vilniuje ir apylinkėse. Jis man net davė knygėlę apie lietuvių kalbą.

— Kodėl ja susiinteresavote ir ją išmokote?

— Kodėl ne? Man visos kalbos rūpėjo. Aš tuo laiku jau šiaip taip mokėjau vokiečių, prancūzų, italų, anglų, ispanų, lotynų ir graikų kalbas. Vėliau prisidėjo visa eilė kitų, iš viso arti pusšimčio. Ypatingo dėmesio kreipiau į lietuvių kalbą, kadangi lietuviams norėjau padėti įgyti politinę nepriklausomybę. D-rui Eretui tarpininkaujant, Friburgo universitete susipažinau su lietuviškais studentais, teologais ir nete-

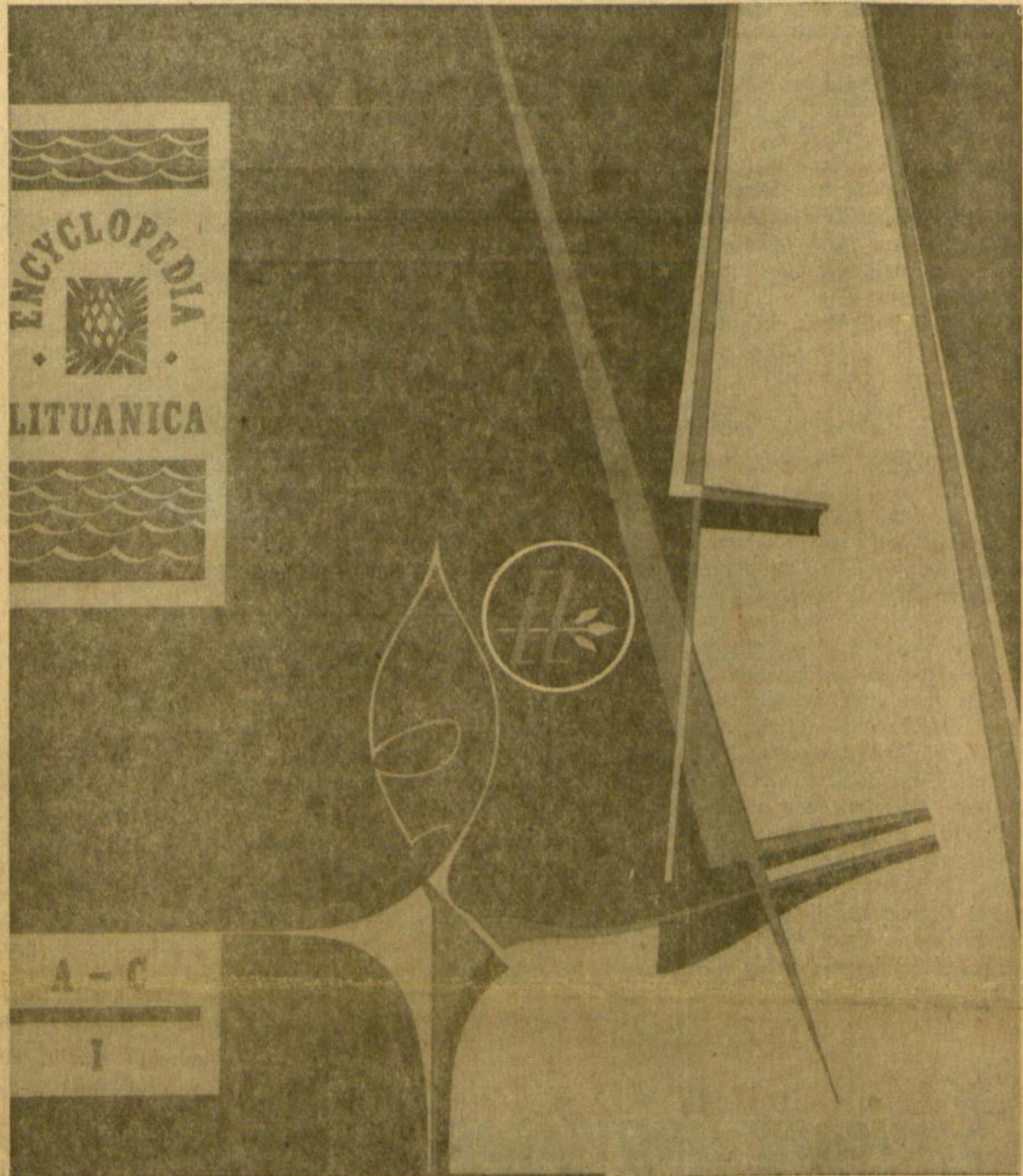
ologais, vyrais ir moterimis. Iš laikų daktarata, tuojau išvykau į Lietuvą, kur gavau tarnybą, pirma Užsienio Reikalų ministerijoje, paskui švietimo įstaigose. Ten susipažinau su lietuvaite (Marija Vedlugaite). Vedėme. Lietuvių kalba pasidarė mūsų kasdieninė šeimos kalba.

— Kurie lietuvių kalbos dalykai Jus labiausiai domina?

— Mane visi lietuvių kalbos dalykai domina: gramatika (su morfologija ir sintakse), stilistika, žodynas, etimologija, tautosaka. Mažiausiai gal — fonetika, kadangi gerai žinau, kad garsų moksle nelietuviškos ausies žmogui slypi daug sąstū. Norėdamas išvengti klaidų, vengiu tos pavojingos srities. Man rūpi ir dabartinė kalba, ir senųjų raštų kalba, kaip galima matyti iš mano lietuvių kalbos gramatikos (Handbuch der litauischen Sprache), kurios dvi dalys pasirodė Heidelberge 1957 m. ir 1966 m. Rašomoji kalba man rūpi daugiau negu tarmės, kadangi rašomoji kalba yra kultūros padaras ir man rūpi pristatyti lietuvių tautą kaip kultūringą galybę. Tikram kalbininkui turi ir literatūra (proza ir eilėraščiai) rūpėti. Poetai ir šiaip rašytojai, būdami gražiausios ir tobuliausios kalbos kūrėjai, turi būti kalbotyros įkvėpėjai.

— Kiek lietuvių kalba naudinga lingvistinėms studijoms?

— Kiekvienos kalbos žinojimas yra naudingas lingvistinėms

Šių metų Vasario šešioliktąjį švenčiant, lietuvių išėmė didžiausioji dovana savai tautai ir visam kultūringam pasauliui yra liuanistinės enciklopedijos anglų kalba "Encyclopedia Lituanica" pirmojo tomo išleidimas. Nuotraukoje matome keturių spalvų enciklopedijos viršelio aplanką, pieštą dail. Telesforo Valiaus.

studijoms; taigi ir lietuvių kalbos. Giminingų kalbų, ypač slavų ir germanų (įimant anglų ir vokiečių kalbas), studijoms lietuvių kalbos žinojimas be galo naudingas. Stebėtinas panašumas yra tarp lietuvių kalbos moteriškos

giminės linksniuotės daiktavardžio ranka (ir panašių žodžių kaip duona, koja, liepa ir t.t.) iš vienos pusės ir senovės germanų (vadinamųjų gotų iš ketvirtosios šimtmečio) žodžio giba "dovana" iš kitos pusės. Gotų kalbos daiktavardis giba štai kaip linksniuojamas: vienaskaitos kilmininkas gibos, naudininkas gibai, galininkas giba; daugiskaitos vardininkas gibos, kilmininkas gibos, naudininkas gibom, galininkas gibos. Gotų kalbos vyriškos giminės daiktavardis sunus panašiai linksniuojamas kaip tos pačios reikšmės lietuvių žodis sūnus, būtent: vienaskaitos kilmininkas sūnaus, naudininkas sūnau ir sunu, galininkas sunu; šauksmininkas sunu. daugiskaitos vardininkas sunjus, kilmininkas suniwe, naudininkas sunum, galininkas sununs.

Šitokie šurprizai daro lietuviams studentams lingvistines studijas malonias ir patrauklias bei stebina kitataučius, gal ir ragina juos geriau susipažinti su lietuvių kalba.

— Kokį susidomėjimą lietuvių kalba Jums teko pastebėti tarp kitų tautų lingvistų?

— Per paskutinius šimtą metų lietuvių kalba domėjos visų pirma vokiečiai lingvistai ir jų mokiniai iš Prancūzijos, Šveicarijos, Olandijos, Austrijos, Rusijos, Lenkijos, Skandinavijos, Italijos ir Amerikos. Mane paveikė pirma šveicaras Max Niedermann ir prancūzas Antoine Meillet. Atrodo, kad ta tradicija Vokietijoje ir dabar tebesilaiko. Yra ir dabar pavienių liuanistų Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Jugoslavijoje, Italijoje, Austri-

joje, Šveicarijoje, Prancūzijoje, Belgijoje, Olandijoje, Danijoje, Norvegijoje, Švedijoje, Suomijoje ir Anglijoje.

— Ar yra ir koksai susidomėjimas lietuvių kalba JAV ir kitų kraštų aukštosiose mokslo įstaigose?

— Taip, yra. Vis atsiranda studentų grupelės, norinčios lietuvių kalbos kurso. Amerikoje tai kiek sunkiau negu pvz. Vokietijoje ir Šveicarijoje. Europoje nesvarbu, ar skaičius suinteresuotųjų yra didelis, ar mažas. Amerikoje skaičius turi būti pakankamai didelis, kad universiteto administracija neuždarytų kurso. Tačiau ir Amerikoje yra keletas universitetų, kurie leidžia organizuoti net labai mažas grupes, pvz. University of Pennsylvania (Philadelphia), Pennsylvania State University (University Park), Ohio State University (Columbus, Ohio), University of Chicago ir gal dar kitur. Tačiau Amerikoje nėra nuolatinių lietuvių kalbos katedrų. Lietuvių kalba dėstoma, kada yra profesorius, mokąs ir lietuviškai — be kito dalyko, kuris jam turi būti pagrindinis, daugiausia slavistikos departamente ar skyriuje. Jeigu toks dėstytojas persikelia kitur, padėtis gali pasikeisti. Taip aš įvedžiau lietuvių kalbos kursą Wisconsin universitete 1931 m., bet kai apleidau Madisoną 1938 m., lietuvių kalbos dėstymas ten pasibaigė. Mane keletą kartų pakvietė dėstyti lietuvių kalbą vasaros kursuose: 1930 m. ir 1931 m. New York City College, 1942 m. University of North Carolina. (Nukelta į 2-ą psl.)

Prof. Alfredas Sennas su žmona Marija

Didžiausioji auka šių metų Vasario šešioliktoje

Aplinkybės ir visa pastarųjų dešimtmečių situacija lėmė, kad mūsų Vasario šešioliktosios šventės šiandien siejama ir su aukomis. Ir tai su pinigineis aukomis. Nesakome, kad tokių aukų nereikia. Jų reikėjo, reikia ir ateityje reikės. Blogiau tik, kad šitokio pobūdžio aukų problema gimdo nereikalingą ir negatyvią įtamą tarp žmonių ir institucijų. Bet blogiausia, kad per akcentuojamą piniginę auką mes pradedame nematyti nieko kito ir nieko kito nevertinti.

Kultūrinio darbo ir kultūrinių pastangų auka savo tautos išsilaukymui tampa daugelio sąmonėje menkaverčių reikalas. Dar skaudžiau, kai šitą viešai pademonstruoja, ir tai Vasario šešioliktos proga, ne kokie šiaip sau žmogeliai, bet žmonės su vardais ir su postais. Ir tikrą didžiųjų menkaverčių kompleksą matome tada, kada kone ekstazėje lankstomasi prieš stambesnę ar mažesnę šio krašto administracijos pareigūną, rinkiminuos metuos atvykusį į Vasario šešioliktos iškilnė pasakyti priešrinkiminės kalbos, kai tuo tarpu saaviems kultūriniais prasiveržimams neparodoma jokio dėmesio, lyg lietuviybės išlaikymas ir tautos išlikimas pareitų ne nuo mūsų pačių kūrybinio potencialo, bet nuo vienadienio (kur tau vienadienio — minutinio!) burmistro ar kongresmano vizito.

Šitai sakydami nedarome išvados, kad Vasario šešioliktą mes galime apsieiti ir be pinigų ir be kitataučių draugų. Ne! Vienais ir kitais reikia džiaugtis, vienus ir kitus reikia telkti, kiek galima daugiau

jį ieškoti, bet tik ne kūrybinio - kultūrinio sektoriaus pamiršimo sąskaita. Šitai vėl dar nereikia, kad to ar kito kultūrinio dirvono vagotojas pretenduotų į tą dieną surinktus Lietuvos laisvinimui pinigus ar į atsilankiusiam senatoriui rodomą pagarbą. Ne! Kultūrininkas tik norėtų, kad tokia išskirtinė diena nebūtų pamiršta ir jo darbo rezultatas. Tik rezultatas, kurio nepamiršimas, kultūrininkui bus bent moralinis honoraras, jog štai tautiečiai vis dėlto atsiminė, pamatė, įvertino.

Kad kalbėjimas čia nebūtų perdavęs abstraktus, iliustracijai tebūna vienas šiemetinis pavyzdys.

Čia rašantysis neabejoja, kad šiemet Vasario šešioliktoje pati didžiausia lietuvių tautai auka buvo liuanistinės angliskosios enciklopedijos — ENCYCLOPEDIA LITUANICA pirmojo tomo išleidimas. Visai neperdėtai galime sakyti, kad už 20-50 metų niekas neatsimins nei šiemetinio minėjimo rengėjų, nei jį atsilankiusių pareigūnų, o tik neišnykstančiai stovės du didieji mūsų čia buvimo ir mūsų pastangų nelikti savo tautai skolingais amžini liudininkai: 36 tomų Lietuviškoji Enciklopedija ir 6 tomų Encyclopedia Lituanica. Pastarosios pirmasis didžiulis tomas, apimęs raides A—C, jos leidėjas Juozo Kapočiaus, redaktorius Fimo Sūžie dėlio ir viso susibaudėliška darbštaus bendradarbių būrio dėka, buvo pati didžiausioji auka šiemetinės Vasario 16-tos proga. Apie šios enciklo-

(Nukelta į 2 psl.)

Medžiotojas Orionas

A. RADZIUS

Po kojom sniegas giržda. Mėlynaj tamsoj nyksta žiemos baltumas. Viršum trobelės silueto spindi Oriono žvaigždės, tartum kosminės Kalėdų žvakutės. Tai lietuviškieji Šienpioviai, minimi Maironio "Jaunosios Lietuvos" poemoje ("Ir kas do naktis! De ga žvaigždės aukštai...")

Spindi Oriono žvaigždės ir tyliai šnabžda astronomui apie giliuos erdvės paslaptis. O mus jos nuveda į tolimą istorijos ryto pasaulį, į legendų karalystę, kur gyvenęs milžinas medžiotojas Orionas, aukščiausias ir gražiausias iš visų vyrų senoj Hėlloj. Jis įsivaizdavo esąs tobuliausias tvarinys žemėje. Dievam nepatiko Oriono išdidumas. Jie siuntė skorpioną, kad nubastytų milžiną gražuolį. Orionas mirė, skorpiono įgeltas. Iš gailėsčio Diana iškėlė jį į dangaus skliautą, į priešingą pusę nuo skorpiono, kad jis daugiau nebegalėtų Orionui pakenkti. Ir kai Skorpiono žvaigždynas teka, tai Orionas leidžiasi, tartum bėgdamas nuo savo priešo.

Kita legenda sako, kad Orionas pamilęs karaliaus Enoipiono dukterį Merope. Bet tėvas nenorėjęs leisti dukters už medžiotojo ir dėl to apakinęs Orioną. Jis aklas klajojęs po visą žemę, kol kalvis Vulkanas jį pasigailėjęs ir gražinęs jam regėjimą. Orionas tada sutikęs medžioklės deivę Dianą. Susirūpinęs Apolonas, Dianos brolis, kad jo sesuo nesulaužytų savo įžadų niekada netekę. Bet kaip sustabdyti prasidėjusį romaną? Vienintelė išeitis — klasta. Apolonas sugalvojęs paprašyti Dianos, kad ji pademonstruotų savo šaudymo lanku meną, pataikant į mažą juodą objektą, esantį toli jūroje. Diana

lengvai pataikiusi, bet taikyns pasirodė besas Oriono galva... Liūdinti Diana įkėlusį žuvusį Orioną į dangaus skliautą drauge su jo medžioklės šunimis.

Oriono žvaigždynas vakarais patogiai matomas nuo gruodžio pradžios iki balandžio vidurio. Ir kai pavasariop Skorpiono žvaigždynas pradeda slankioti palei horizontą, tartum ieškodamas aukos, Oriono jau nebepamatyti.

Savo ryškiomis žvaigždėmis ir dideliu plotu Orionas dominuoja žiemos padangėje. Todėl surasti jį nėra sunku. Visų pirma krinta į akis trys gana ryškios žvaigždės, gražiai išsiriikiavusios vienon linijon, einančion įskypai iš apatinės Oriono išdidumas. Jie siuntė skorpioną, kad nubastytų milžiną gražuolį. Orionas mirė, skorpiono įgeltas. Iš gailėsčio Diana iškėlė jį į dangaus skliautą, į priešingą pusę nuo skorpiono, kad jis daugiau nebegalėtų Orionui pakenkti. Ir kai Skorpiono žvaigždynas teka, tai Orionas leidžiasi, tartum bėgdamas nuo savo priešo.

Oriono diržas ir kardas yra apsupti didžiulio lygiagretainio, sudaryto iš Betelgeuse, Bellatrix, Rigelis ir Saiph. Apatinėsios lygiagretainio žvaigždės Rigelis ir Saiph ženklina Oriono kojas, o viršutiniosios — Betelgeuse ir Bellatrix — pečius. Viršum jų yra trys nedidelės žvaigždės, sudarančios mažą trikampį. Šviesiausioji žymima raide λ . Tai medžiotojo galva. Kairėje, į viršų nuo Betelgeuse lanku driekiasi ištisa eilė labai neryškių žvaigždelių: *miu*, *niu*, *xi*, *chi*. Jos vaizduoja aukštinį iškelta medžiotojo dalbą. Dešinėje rasime kitą neryškių žvaigždžių lanką, kurio centras yra Bellatrix.

Tokių pūgos naktį Oriono nė nelieksiki... Nuotr. V. Maželis

Tai Oriono skydas, padarytas iš liūto odos. Visos jo žvaigždės pažymėtos raide π .

Tai šitaip atrodo šaunusis Orionas dangaus skliaute. Įdomiausia jo žvaigždė yra Betelgeuse, arba α Orionis. Ji yra pati pirmoji žvaigždė, kurios diametras buvo išmatuotas amerikiečių profesorius Michelson išrastu interferometru. Tai milžinų kategorijos žvaigždė. Skersmuo 460 milijonų mylių — 530 kartų didesnis už saulės. Nuo vieno Betelgeuse krašto iki kito tiesia linija bus 1900 kartų toliau, negu nuo žemės iki mėnulio. O šviesumas irgi neišpasakytas. 2900 kartų šviesesnė už saulę. Mūsų šviesioji, mūsų mieloji saulutė yra tik nereikšmingas taškelis šalia nuostabiosios Betelgeuse. Gerai dar, kad ji toli nuo mūsų, už 272 šviesmečių. Ir dar bėga tolyn po 13 mylių per sekundę. Jei būtų arti, galėtų praryti ne tik pačią saulę, bet ir didelę dalį jos sistemos toli už Marso orbitos.

de, žvaigždžialapiuose žymima *teta*. Žiūrint per binoklius, ji atrodo lyg įsispusi į vatos kamuoliuką. Teleskopė dramatiškai atsiskleidžia didžiulis netaisyklingos formos miglynas, pilnas šviesos kontrastų. Tarytum grėsmingai pasrai aploję keturias mažas žvaigždes, sudarančias nedidelės trapecijos formą. Tai pati žvaigždė *teta*. Ji yra keturguba ir stebėtojų paprastai vadinama trapecija. Ją supas debesys yra vadinamasis Oriono Didysis miglynas. Tai milžiniškas dujų sukūrys, nuo mūsų nutolęs per 1800 šviesmečių. Savo grožiu ir didumu jis traukia kiekvieno stebėtojo akį. Pirmasis jį pastebėjo šveicarų astronomas Jėzuitas Cysatus 1618 metais. Bet jis tada manė, kad tai esanti kometa. Jau bus daugiau, už 272 šviesmečių. Ir dar bėga tolyn po 13 mylių per sekundę. Jei būtų arti, galėtų praryti ne tik pačią saulę, bet ir didelę dalį jos sistemos toli už Marso orbitos.

Kita šviesi žvaigždė Orione yra Rigelis, arba β Orionis. Ji irgi nemaža. Skersmuo 42 kartų didesnis už saulės skersmenį. Bet nepaprastai šviesi, 18000 kartų šviesesnė už saulę. Dėl to ji atrodo net ryškesnė už Betelgeuse, nors yra dvigubai toliau, už 543 šviesmečių.

Rigelis yra dviguba žvaigždė. Jo mažytis devinto ryškumo palydovas matomas tik teleskopu pagalba. Taip pat diržo žvaigždės Alnitak ir Mintaka yra dvigubos. Stebėtojų skaičiavimu Orionas turis daugiau, kaip 70 dvigubų žvaigždžių.

O dabar atkreipkime dėmesį į neryškia žvaigždėlę Oriono kar-

de, žvaigždžialapiuose žymima *teta*. Žiūrint per binoklius, ji atrodo lyg įsispusi į vatos kamuoliuką. Teleskopė dramatiškai atsiskleidžia didžiulis netaisyklingos formos miglynas, pilnas šviesos kontrastų. Tarytum grėsmingai pasrai aploję keturias mažas žvaigždes, sudarančias nedidelės trapecijos formą. Tai pati žvaigždė *teta*. Ji yra keturguba ir stebėtojų paprastai vadinama trapecija. Ją supas debesys yra vadinamasis Oriono Didysis miglynas. Tai milžiniškas dujų sukūrys, nuo mūsų nutolęs per 1800 šviesmečių. Savo grožiu ir didumu jis traukia kiekvieno stebėtojo akį. Pirmasis jį pastebėjo šveicarų astronomas Jėzuitas Cysatus 1618 metais. Bet jis tada manė, kad tai esanti kometa. Jau bus daugiau, už 272 šviesmečių. Ir dar bėga tolyn po 13 mylių per sekundę. Jei būtų arti, galėtų praryti ne tik pačią saulę, bet ir didelę dalį jos sistemos toli už Marso orbitos.

Orionas nėra vienišas aukštame dangaus firmamente. Jį ištikimai seka jo medžiokliniai šunės — Didysis ir Mažasis šuo su labai ryškiom žvaigždėm Sirius ir Procyon. Priešais ragus atstatai ir kovai pasiruošęs Jaučio žvaigždynas, iš kurio koketiškai į Orioną žiūri septynios seserys

Kertinė Parastė

(Atkelta iš 1 psl.)

pedijos tiesiog neaprepiama reikšmė mūsų dar bus specialiai rašoma ir kalbama. Bet čia pat kyla ir baigi abejonė: ar tie, kurie labiausiai šitai turėtų matyti, nėra akli?

Štai, tekią dieną — pasidžiaugti šiuo epochiniu įvykiu Encyclopedia Lituanica leidėjas Juozas Kapočius ir atskubėto niekur kitur, o į laisvųjų pasaulio lietuvių sostinę Chicago Atsivežė ir jau keliolika tik ką įrištų pirmojo tomo egzempliorių ir juos paklojo ant stalo didžiojo minėjimo salės vestibulyje. Parodė tomą ir minėjimo vadovams. Iteikė egzempliorių pagrindiniam kalbėtoju, net paprašydamas, kad bent vienu kitu žodžiu užsimintų kalboje. Ir ar tikėsit — iškilnėje nė puse žodžio šiuo tiesiog paminkliniu mūsų kultūros laimėjimu nieks nepasidžiaugė, neparodė jam jokio dėmesio. Tuo tarpu daugelio ir labai prailgusių kalbų akcentai vis buvo dedami ant

Kinijos, ant šių rinkiminių metų respublikoninės - demokratinės ir ant bendradarbiavimo problemos, bet tik ne ant to, kas iš tikrųjų savo tautai labiausiai išliekančio padaryta ir kas dar panašia kryptimi reikėtų padaryti.

Ar visa tai reiškia mūsų iš-eivijos kultūrinę atrofiją? Anaipol ne! Nesgi jeigu plačioji visuomenė nebūtų supratusi Enciklopedijų reikalo ir nei lietuviškąją, nei dabar ang-

Dr. Ant. Rudoko kabineta porėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val pagal susitarimą: Pirmad. 9 val. ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktad. 10-4; šeštadi. 10-2 val.
Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVU IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

DIDŽIULĖ SAULĖS DEMIŲ GRUPĖ
Praėjusiais metais spalio mėnesį buvo pastebėta nuostabią didelę saulės demių grupę, kurią galima buvo matyti net nuoga akim, žinoma, tinkamai akį apsaugojus. Astronomai, stebėdami saulę teleskopais, priskaitė net 102 atskiras dėmes, kurios sudarė visą šią grupę. Pačios didžiausios dėmės diametras siekė 45,500 mylių, o visos demių grupės ilgis 159,000 mylių. (AR)

MERKURIJAUS TRANZITAS
Gegužės 9 dieną Merkurijaus planeta pereis skersai saulės disko. JAV ir Kanadoje galima bus matyti tik baigiamoji tranzito fazė, tuoj saulei patekėjus. Paskutinį kartą Merkurijaus tranzitas įvyko 1960 metais. (AR)

Plejadės (sietynas) ir jų puseserės Hyades su šviesia žvaigžde Aldebaranu. Ji galima lengvai surasti, pratusus Oriono diržo liniją aukštin. Bet jei tą pačią liniją tęsime žemyn, tai pataikysim tiesiai į jau minėtą Sirius, pačią šviesiausią dangaus skliaute žvaigždę.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadi. uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofsio telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076
Rezid. Telef. 239-4683

DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Prima liguonius pagal susitarimą, jei neatsiliepia, skambinti 374-8013

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadieniai 2-4 val. Trečiadi. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofsio telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. G. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo Takų Chirurgija
Tel. 695-0538 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois
Tel. ofsio HE 4-5849, rez. 388-2238

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v. šeštadieniai 10-1 p.p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

DR. J. MĚSKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirm. ir penkt. 2 — 8 p. p.
Antradi. ir ketv. 9 — 11 v. r.
ir 4 — 8 p. p. Šeštadi. 9 v. r. iki 12 d.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. ofsio PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiadieniai uždaryta
Telef. — 423-2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmad. antradi. ketvirtadi. ir penktadi. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šeštadi. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofsio ir rezidencijos
Prima liguonius tik susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato Chirurgija
Ofsias 2454 W. 71st Street
Val: anrad. nuo 2-5 popiet, ketvirtadi. nuo 6-8 vakaro.
Ofsio tel. 776-2880; Rezid. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizital pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofsio tel. REliance 5-4410
Rez. GItovellhill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p.p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p.p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofsias 2750 W. 71st Street
TELEFONAS 925-8296
Valandos: 2-8 v. v., penktadi. 10-12 v. r., 2-3 v. vak. Šeštadi. 1-4 v. vakaro. Sekmad. ir trečiadi. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofsias ir rez. 2652 W. 50th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofsio val: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštadi. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priminėja liguonius tik susitarus
Val. 2-4 j. p. ir 6-8 val. vak. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 South Albany Avenue
Val: pirm., antradi., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadi. 2-4 v. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą
Tel. ofsio PR 6-6446, rez. HE 4-3150

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštadi. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Val: pirmad. antradi. penktadi. 1-4 ir 6-8 v. v., ketvirt. 6-8 v. vakaro. Šeštadieniai 11-1 val. popiet.

Šveicarų lingvistas pamilęs lietuvių kalbą

(Atkelta iš 1 psl.)

1949 m. ir 1951 m. Kalifornijos universitetas (Berkeley). Tuose vasariniuose kursuose mano studentais būdavo visada įvairių universitetų profesoriai, gavę savo mokslinį auklėjimą ir laipsnius įstaigose, kuriose lietuvių kalba nebuvo dėstoma. Lietuvių kalbos interesams Amerikos universitetuose kenkia labai tokie lietuviai "patriotai", kurie nori kontroliuoti lietuvių kalbos dėstymą, nepripažindami finansiskai prie jo išlaikymo.

Kokį įspūdį Jums paliko pažintis su prof. J. Jablonskiu, K. Būga?

Kazį Būgą ir Joną Jablonskį aš labai gerai pažinojau. Jie faktinai buvo mano mokytojai. Jų mokslą priėmiau ir platinau, ką galima matyti mano mokslo raštuose. 1924 metais mudu su Būga susitarėm sudaryti lietuvių ir vokiečių kalbų žodyną. Tam tikslui Būga man perleido didžiulią krūvą žodyninės medžiagos, tiesa neapdirbtos, bet su kirčiiais. Deja, Būga mirė staiga tais pačiais metais, ir man teko persitvarkyti. Parašiau didelį, penkių tomų žodyną, kuriam sudaryti man daugiausiai padėjo mano draugas Antanas Salys, kurį Pensilvanijos universitetas pasikvietė profesorium. Tokiu būdu Pensilvanijos universitetas labai pasitarnavo lietuvių interesams, pasidarė tikru mecenatu. Tas universitetas davė man ir žymios finansinės paramos (apie septynis tūkstančius dolerių per visą eilę metų) asistentams samdyti, medžiagai rinkti iš lietuvių literatūros. Tokios pat sumos (tam pačiam tikslui) susilaukiau taip pat iš Rockefellerio fundacijos,

— Ką manote apie dabartines lietuvių k. studijas pačioj Lietuvoj?

Dabartinės lietuvių kalbos studijos Lietuvoje man daro labai gero įspūdžio, ypač darbai dialektologijos srityje. Lietuviai ir ten gerai dirba.

— Koks Jūsų patarimas JAV augančiam lietuvių jaunimui?

— Jeigu jiems rūpi palaikyti ryšius su savo praeitimi ir su giminėmis senose tėvynėje, jie turi mokėti lietuvių kalbą. Kad mokėtų lietuvių kalbą, jie turi rimtai mokyti. Vien tik girdėti lietuviškai kalbant namie, neužtenka. Amerikos kultūrinį vertybių ir sveikų tradicijų pasisavinimas — nėra blogas dalykas, bet nustojimas turtingo lietuviško paveldėjimo yra tikras nuostolis.

— Kokį įspūdį Jums paliko pažintis su prof. J. Jablonskiu, K. Būga?

Kazį Būgą ir Joną Jablonskį aš labai gerai pažinojau. Jie faktinai buvo mano mokytojai. Jų mokslą priėmiau ir platinau, ką galima matyti mano mokslo raštuose. 1924 metais mudu su Būga susitarėm sudaryti lietuvių ir vokiečių kalbų žodyną. Tam tikslui Būga man perleido didžiulią krūvą žodyninės medžiagos, tiesa neapdirbtos, bet su kirčiiais. Deja, Būga mirė staiga tais pačiais metais, ir man teko persitvarkyti. Parašiau didelį, penkių tomų žodyną, kuriam sudaryti man daugiausiai padėjo mano draugas Antanas Salys, kurį Pensilvanijos universitetas pasikvietė profesorium. Tokiu būdu Pensilvanijos universitetas labai pasitarnavo lietuvių interesams, pasidarė tikru mecenatu. Tas universitetas davė man ir žymios finansinės paramos (apie septynis tūkstančius dolerių per visą eilę metų) asistentams samdyti, medžiagai rinkti iš lietuvių literatūros. Tokios pat sumos (tam pačiam tikslui) susilaukiau taip pat iš Rockefellerio fundacijos,

Kalnuos pavasario dar nematyti... Nuotrauka V. Maželio

Nuotrauka V. Maželio

Iš atsiminimų apie Rygiškių Joną

Tai buvo metas, kai Kauno gatvėse dar galėjai sutikti Vaižgantą, Jakštą, Maironį — tuos didžiuosius mūsų rašto šulius. Tai buvo metas, kai, pirmajai nepriklausomo gyvenimo dekadai pasibaigus, Kaunas pragydo tokiomis jaunais poetais, kaip Aistis ar Brazdžionis, nekalbant apie visą plejadą kitų, kurie jau patys įsirikiaavo į vaizgantinių "kapininkų" gretas.

Su Vaižgantu, Jakštu, Maironiu jau buvo tekę užmegzti šioji tokių ryši, vienokiu ar kitokiu reikalu su jais susitikus. Nors dar nebuvau tik antro kurso studentas Lietuvos (vėliau Vytauto Didžiojo) Universitete, man jau magėjo, kokios progos pasigavus, aplankyti ir mūsų didįjį kalbininką Rygiškių Joną — Joną Jablonskį. Sumanyta buvo pačiu laiku, nes laikas ilgai nelaukia su tais kudirkiniais stulpais.

Kalbininkus jau nuo seno didžiai gerbiau. Gal ir pats būčiau kalbininku pasidaręs — duomenų tam, rodos, buvo — jei ne ta visagalinti Erata, kuri, dvylikos metų vyrui davus savo parinktą vardą, jį ir savo tarnybai pasivergė. (Neįtikėtina? Ruth Schumann dar tik ketverių metų būdama jau "kūrė" eiles).

Kai 1924 m. gruodyje Karaliaučiuje mirė Kazys Būga, žinia jau itin skaudžiai sukrėtė. Graudu buvo, kai Būgos mokinys Petras Būtėnas, atvažiavęs mums į Linkuvos gimnaziją apie Būgą skaityti paskaitas, pats ją skaitė su ašaromis akyse, tiesiog verkdamas. Nenuostabu, kad, po dvejų metų būdamas Kaune, pirmiausia bėgavau ieškoti kalbininko Būgos kapo ir jį belankydamas parašiau ir atitinkamas eiles, kurios, žinoma, žuvo, kaip ir visi ano meto "himnai" ir "poemos".

Mano studijų metu Rygiškių Jonas nebevaikščiojo. Tik buvau girdėjęs, kad prieš tai dar būdavęs studentų nešė užrašus į auditoriją. Vėliau studentams skaitęs paskaitas savo paties bute. Būdavęs ir griežtas: jei kas nepatikdavo, vargšui studentui galėdavo ir gerokai kliūti.

1929 m. vasario pabaigoje Kaune. Po didžiųjų tos žiemos šalčių, kai net tvoros pyškėte pyškėjo, kiek atlyžo. Pasitaikė ir proga įsidrąsinus aplankyti mūsų didįjį kalbininką jo paties bute, Mickevičiaus gatvėje, netoli nuo universiteto. Beveik prieš pat universiteto rūmus tada dar tebestūksojo "Adomo Mickevičiaus namelis", kiek apšepęs, lyg iš gėdos gerokai ir daržus įsitraukęs. Putinas buvo didžiausias tos "lūšnos" nugriovimo propaguotojas.

Keturiasdešimtmėčio nuo profesoriaus mirties proga

A. TYRUOLIS

Rygiškių Jono gyvenamasis namas buvo kiek toliau į pietus. Medinis, žaliai dažytas, jis irgi buvo kiek įsitraukęs į kiemą, bet ne iš gėdos, kaip anas mickevičinis, o iš gyvo reikalo: kalbininkui reikėjo ramybės, ne vien dvasinės, bet ir fizinės. Juk dar daug neišspręstų kalbininko problemų.

Bet kol pasibelsiu į Rygiškių Jono duris, reik žodį kitą tarti, kokių reikalų pas jį veržiuos.

Mano pirmasis spausdintas darbas turėjo būti ne kokios ten Bjoernsono novelės "Solbako Sienė" (Saulės dukters) vertimas, kurį 1929 m. rudenį per savo skiltis perleido "Rytas", o pas-

Nors vertėjo buvo atsakyta kiek "didvyriškai", leidėjas vertimą pa siliko "apsvarstyti".

Kol šis nenuskendo leidyklos vandenys, po kurio laiko beldžiaus su kitu vertimu — šįkart su apsakymėliu jaunimui, verstu vėl iš kažkokio rusų autoriaus dar ketvirtojo gimnazijos klasė (ragavęs mokyklos dar su rusų kalba, lengvesnius skaitymų tekstus ta kalba nesunkiai įkirtau). Apsakymėlio pavadinimas irgi nieko sau — "Aukštinė bitelė — Dievulio darbininkė".

Leidykloj pasakė: — Išleistumėm, jei gautum Ry-

— Paverskit mane ant kito šono.

Senyvo žmogaus balsas. Aišku, kad tai paties Rygiškių Jono.

Na, galvoju sau, atėjai per anksti, gausi dar gerokai palūkęti, kol seni kaulai išsiilsės "ant kito šono". Bet vis tik junioras nesakė, kad atečiau vėliau ar kitą kartą.

Laukti iš tiesų teko nebe taip jau ilgai. Buvau priimtas paties kalbininko miegamajame, jam dar lovoj tebesilinsint. Prisistatęs ir kaip reik deramai pasveikinęs garbųj kalbininką, ilgai nedelsdamas ėjau prie reikalo:

— Esu išvertęs jaunimui apsakymėlį "Aukštinė bitelė — Dievulio darbininkė". Spaudos Fondas sutiktų jį išleisti, bet norėtu, kad Tamsta patikrintum. Būčiau labai dėkingas, jei gerbiamas profesorius sutiktumėt.

Išdrožiau tą prašymą drąsiai, bet kartu pajutau ir baime, ar negausiu pylos, kad su menku nieku lendu į akis tokiam didžiam kalbininkui. Panašiu reikalu (su vienu Rilke vertimu) kartą ėjau pas Jakštą, beveik drebėte drebėdamas. Visai be reikalo. Pasirodo, kad seni žmonės mane daugiau myli, negu galiu įsivaizduoti.

Taip ir Rygiškių Jonas tąkart man pasirodė visai malonus, nepiktas. Dargi atsiprašė, kad tebesąs lovoj, nors aš pats turėjau kur kas daugiau atsiprašyti. Šlaipjau nieko nepriimęs miegamajame, bet mačiau, kad man buvo padaręs išimtį, greičiausiai norėdamas patirti, kas per paukštis braunasi į jo lizdą taip anksti iš ryto.

Atsiveikindamas pasakė:

— Ateik ateinantį sekmadienį iš ryto, gal jausiuos geriau. Tada galėsi man savo vertimą paskaityti.

Nudžiugau, kaip niekad, kad ne tik buvau maloniai priimtas, bet kad ir prašymas nebuvo atmetas.

Sutarto sekmadienio rytą Rygiškių Joną rindau jo darbo kambaryje, aukštų ratų vežimelyje, privežtą prie stalo. Aukštai iškilęs, lyg kokioji bričkų sėdėtu, kojos uždenotos pilka antklode, it gūnia, pats įsimurdęs į erdvų plačiom rankovėm apdarą, lyg kokį chalata, ant galvos "jarmulka" — nesakytum, kad ne rabinas! Barzda gerokai žilstelėjus, su tamsiais kuokštais vietom, didelės susimąstę akys žvelgia pro langą, lyg su liūdesiu ko tolyje ieškotų. Kakta aukšta, aiškiai mokslininko. Atrodo, lyg manęs ir laukė pasirodęs. Tad, ilgai nedelsęs, ir sako:

giskių Jono pritarimą.

"Jūs kimbat į didžiąsias žuvis", pagalvojau, bet pagaliau pasakiau: — Pabandyčiau.

Aną minėtą vasario pabaigos dieną, apie 9 val. ryto jau klabenau Rygiškių Jono buto duris. Išloido paties kalbininko sūnus junioras ("Tulpės" leidyklos dalininkas, kur vėliau irgi "nuskendo") pora mano verstu nuotykių romanu). Liepė palaukti nedideliame salionėly — kol tėvas pasirodės.

Netrukus už sienos girdžiu:

Feljetonas

Kultūringas pobūvis

K APAŠCIA

Ponus Gurklius mūs miestuko visuomenė pažinojo kaip labai draugiškus tautiečius. Bū-davo, kas tik pasikviestis į svečius, tai nesiraukys, nesiožiūos. "Ačiū iš visos širdies. Būtinai pribūsime. Kiek gi čionajos mūsų šūkių? Saujėlė. Tad turime visi glaudisiti į krūvą", — patriotiškai primdavo pakvietimą. Bet kartą juodu ėmė ir sutarė: "Miela svečiuotis pas kitus, ale jau laikas pasikviesti ir pas mus".

Tad vieno sekmadienio popietę ir juodu laukėsi svečių. Ponia Gurklienė trepsėjo virtuvėje, o ponas Gurklys dėjo ant stalo lėkštes ir stikliukus. Studijavo bonkų etiketes.

— Atrodo, kad viskas oki-doki.

— O aš labai abejoju, kad jau iš tiesų viskas būtų oki-doki. Ar turi kokį planą? Ar pagalvojai, kaip pobūvis pravesti? Kad būtų kultūringas, kad paliktų malonų įspūdį? Taip šleikštu, kur svečiai aukia ir aukia, taškia tik tauškalus ir galop, liežuvį ar net kumštą viens antram rodydami, iškrypuliuoja kas sau.

— Numanau, kad šneki apie pobūvio tvarką, kryptį ir gerą skonį.

— Taip, taip, — sutinka žmona. — Įsi-

dėki tad sau į galvą šiuos principus: neužkabinkit religijos, nelieskit politikos ir neklinkit stikliuko be reikalo. Ir dar: kiekvienam lygi pagalba, kiekvienam lygus dėmesys

— Šiuos principus aš tikrai prisiminsiu, tik, matai, mano galvoje dar lieka ir tuščios vietos. Sakysime, kas gi man belieka šnekėti? Ir kada stikliukas pakelti?

— Stikliuką kilnoki tik tada, kai aš tau duosiu signalą — aš mirktelsiu. O dėl šnekotos — šnekėk tikrai kultūringai temomis. Pavyzdžiui, apie Donelaičių, Čiurlionį ar Maironį, apie Kokošką, Dostojevskį ar Levą Tolstojų.

— Deja, ką apie juos aš beprisimenu? Tik menkus trupinėlį. Tad ką svečiams pasakyčiau? Kaip prasitarčiau?

— Tik nemanyki, kad aš pati ką daugiau beprisimenu. Svarbu paminėti didieji, garsieji vardai. Svarbu karts nuo karto išprausti juos savan pokalbim. Gi iš šalies jau atrodo, kad tu ir mokovas ir žinovas.

Skambutis. Duryse pirmieji svečiai — ponai Karužos.

— O, sveiki, sveičukai! — puolasi juos

pasveikinti šeiminkai.

— Sveteliai, atleiskite man, nes turiu dar kiek virtuvėje pasiskirti, — skubiai atsiprašo Gurklienė ir mirkteliai vyrai. Šisai iškart pagaua signalą, ir ima pilstyti kokteilį.

— Prašau po stiklaitį. O čia — cigarai ir cigarilės. Kas iš Havanos, kas iš Istambulo. Jauskitės kaip namie

Ponia Karužienė pamažėl ragauna kokteilį ir, kiek pasižvalgę po salionėlį, prašneka pabrėžtinai sava — Kauno Šančių — tarme:

— Džekiui, džekiui. Stebiecina, kaip viskas čia puoniška, aukštas scilius, kuokis rafinuotas skuonis. Uo kuokie modzierniški baldai — cikra svajuone!

— Poniute, čia mums tik kuklus, bet visgi nuosavas lizdelis.

— Puons Gurkly, kuodiel taip kuklincis? Mes juk matuome — puošni rezidencija. Kaip grafi ar baronuų paluocius.

— O dabar gal malonėtute į antrąjį aukštą? Tenajos mažiukas knygynėlis, pudros kambarėlis, na, ir mudviejų miegamasis.

— Džekiui, būtu labai indoumu pamatyc. Uo miegamajame — paciekisite man ar nie žmuonės praleidžia net visą triečdalį savo gyvenimo. Cikra ciesa...

Gurklienė nugarsta ir, it pipirą kandusi, burbulti pati sau: "To dar betrukė — demonstruoti mūsų antklodes ir paklodes..."

Atvyksta inžinierius Gelažius ir daktaras Ažuolaitis su savomis paciukėmis. Jų įkandini suguža ir visi kiti svečiai. Abu šeiminkai pilsto ir dalina kokteilį. Ponia Gurklienė

Piešinys dail. Kazio Simonio

SENOLIŲ NAMUOSE

BALYS AUGINAS

EINU AISČIŲ ZEME

Einu aš aisčių žeme —
Miškai, ežerai, upės
Ir lygios arimų vagos —
O po smiltim neramiam
Meldžias mano senolio lūpos...

Ir matau, kaip nudėges,
Išbalusio lino plaukais,
Jis glosto žiedą rugių.
Sparnais vėdinami erdve,
Varpučė sklendžia drugių
Lengvos, plazdančios vėlės...

Lyg mamų pasiilgusios gervės,
Į širdį suskrenda žodžiai —
Daina elniū nudundena laukais...

Ir žemės plūtą pakėlęs,
Mano dainos klauso godžiai
Senolis, šilainė ir sodžiai...

NESIBAIGIANČIOJ NAKTY

Mano gentic svetingi namai
Mirties pagėlimą glėby
Surakinti
Dūsta užsnūdę po ledo pluta
Nesibaigiančioj speigo nakty,

Ledynų griūtis užversti,
Vergijos karste užkasti —

— Tai paskaityk, ką čia turi išvertęs.

Pradedu skaityti apsakymėlį nuo pat antraštės:

— Aukštinė bitelė...

— Hm, aukštinė bitelė — įsiterpia tęsdamas Rygiškių Jonas. — Ar ne geriau būtų — aukso bitelė, kaip dainose: aukso žiedelis, ne auksinis...

Ir taip kone po kiekvieno sakinio tenka stabtelėti, o Rygiškių Jonas ieško geresnio taiklesnio atitiktens. Matau, kaip lūpom vappa, lyg atminty ko ieško. To paties metodo laikės ir kalbininkas Juozas Balčikonis, kai per 2 valandų lietuvių kalbos pratybas išversdavom ne daugiau, kaip du sakinius!

Kol tą vertimą įveikėm, su Rygiškių Jonu teko turėti bene 3 ar 4 "seansus". Kai baigėm, sakau:

— Nežinau kuo galėsiu atilyginti gerbiamam profesorius už

tokią vertingą pagalbą.

— Tai ką man atneši, — sakau Rygiškių Jonas, — ar žąsis?

Humoras buvo toks taiklus, kad išsyk nesumojau nė ką atsakyti. Kiek atsikvošėjęs sakau:

— Žąsį gerbiamam profesorius tikrai atnešiau, tik visa bėda, kad praeitą rudenį tėviškėj (šiaurės Lietuvos) liūtyt visą derlių paplovė.

— Tai ir mokytis nebegalėsi? — klausia Rygiškių Jonas.

— Gal kaip nors ir galėsiu, — atsakiau. — Universiteto prorektorius prof. Čepinskis kaip šiauriečiui nubraukė mokesčių už mokslą. Gal kaip nors išsikisau. — Na, tai sėkmės. O jei kada gausi žąsį, tai pats sukirsi.

Deja, žąsis anų laikų studentui buvo tokia pat retenybė, kaip šiais laikais "auko žąsis", ir studijavom tada ne kojas ant stalų susikėlė.

Prisikėlimo litaniją gieda
Gyvos palaidotos širdys —
Ir niekas, niekas negirdi,
Kaip sunkiai ir skaudžiai rieda
Ašaros mano brolių ir sesių —
Ir, Dieve, ar rasiu,
Kas jas atšildys? —

Laisvės deglai užpusti —
Kapo dugne sumestii...

Slenka nuskurdusiom elgetom
Žilos pavasarių eisenos
Su alyvų sausais stagarais,
Ir vasaros — nevaisingos ir senos,
(Kaip neiširpusios uogos) —
Sušąla neviltes pusnyse —
Metų vėjavartoj veltui dairais —
Stiklinės lygumos ir kalvos nuogos,
Nušarmusi sėrkšnu dvasia...

Tačiau pro speigo naktis
Spinksi vilties dagtis,
Lyg vergo ašara giesmėj
Prisikėlimo —
Daina, kuri vergijos sopuliuos gimei,
Kaip lūkesčių slaptųjų gandas,
Tave per pūgą neš pabūdęs laisvės vėjas,
Lyg gyvą vėliavą likimo.
Turtum aurora borealis...

Ir kloniai nusipurto sniego skrandas,
Zolė ledinį karštą jau prasakla ir kelias,
Iškėlusį gyvybės daigą žalią —

Tai tu, daina, guodi mus ir sakai —
— Gyvi, gyvi dar mes,
Lyg saulėje eglėšakių sakai —

Rygiškių Joną dar aplankiau viena proga tų metų rudenį, kai jis buvo persikėlęs į prašmatnių mūro namus senamiesty, prie Nemuno. O sekančių 1930 metų vasario 23 d. iš Karo liginės, kur Rygiškių Jonas gydėsi, mano gimnainaitė gail. sesuo R. Tamošiūnaitė telefonu pranešė: "Ar girdėjai, šandie mirė tavo Rygiškių Jonas". Mat, pas ją, beviešint kapelionui Zalfai Rūtai, kartą buvau papasakojęs apie savo apsilankymus pas Rygiškių Joną ir kaip gerbiau kalbininkus. Nuo to "tavo" suskaudo širdis. Kodėl tik tavo, o ne mūsų visų? Kas būtų buvę iš mūsų kalbos ir rašybos, jei nebūtumėm turėję Rygiškių Jono?

Prisiminiau mūsų didįjį kalbininką, kūrį kaip ta "auko bitelė" plušėjo kalbos sodo žieduose, ir si-dabro ašara nuriedėjo į aukso atsiminimų pynę.

valu išlenkti. O čia kas? Stiprybė nesvietiška. Bet ko kito ir tikėtis, jei čikaginis spirytas, kiek atmieštas su citrinų ir apelsinų sūka. Užtat svečiai, nė žodžio netarę, puolasi prie aštrinės užkandos: prie rolmopsų, prie juodosios ikros, prie košer agurkėlių. Ponia Karužienė nebeiškenčia pagarsinti savąjį vyrą:

— Mano puons kapituone, jeigu ne tas karas, tai tamistą šandzie jau būtumieje gienruolas, ar nie? Uo kai aš pasižiūriu iš proufilio, tai man atruodai kaip Napuolionas Buonapartas arba Alieksandras Macieduoniecis, ar...

— Et, tik jau nebebarškėki nors čia tu, barškale, — pašnabždomis draudžia ją vyras.

— Poniute, nors šį vakarą pamirškime karą vadus, — kandžiai pastebi ir šeiminkė.

— Brangiuoji, atleiskite man. Bet aš su-cinku su puonu daktaru — pasijuokci sveika. Šandzie nie advientas, nie gavienia, tai kuo mums liūdiec, siedzint tarp indoumių vyrų?

Gurklienė, užuot ką atsakiusi, tik pakelia stikliuką ir sukamduoja:

— Mieli sveteliai, išlenkime dar po vieną. O tada, prašau, prie patiekalų, kolei jie dar karšti. Kolei juose aromatas ir pilnas ci-musas.

Svečiai, žinoma, paklūsta. Tarška lėkštes ir lėkštutes. Cvangt — cvangt peiliai ir šakutės. Protarpiais šeiminkėi pasakomi itin malonūs žodeliai: jina! štai parodžius nuos-tabų kulinarijos meną, labai lepu į reikly

(Nukelta į 4 pusl.)

Kultūringas pobūvis

(Atkelta iš 3 pusl.)

skoni. Kiti giria josios eleganciją, suknią ir šukuoseną. Bene labiausiai patenkintas ponas Gurlklys Tik pasižiūrėkite — svečiai ir patys nusituokia: nei jiems religija, nei politika.

Dabar prasiveria durys ir įžengia Rickus, senstelėjęs gyvanašlis (prieš kelerius metus jojo žmona trankėsi su kažkokių tipelių ir, be rods, jau nusitrenkė į Čilę ar Paragvajų). Vyrukas kiek apsitarsęs ir jau gerokai įraudęs. Matyt, jis jau bus ir kitur kiek užkliuęs.

— Salem Aleikum, mieli šeiminkai! Salem Aleikum ir jums, ponios ir ponai lietuviškai! — taria jisai, linkčiodamas į visas šalis. — Rickau, Rickuti, susimildamas, ko tu čionai? — iš savo kėdės pašoksta ponas Gurlklienė.

— Širduk, ramiau, tegu ir jisai, — švelniai ją stabdo vyras. — Mieli sveteliai, susipažinkite. Ponaš Rickus, labai svarbi asmenybė: jau dešimtį metų pas mus nuomojasi garažą. Ir su nuoma niekad nė dienos nepavėlavo...

Pasodintas užu stalo, Rickus neskuba prie valgio, o prie dainos:

Aš ne gert atėjau, ne uliot atėjau. Savo mielių kaimynėlių aplankyti atėjau... Svečiai kiek pasimeta ir dairosi viens į kitą. Karuža pagalvoja — manoji proga

— Gerbiamieji, — jis taria, — jūs jau žinote, jog esu buvęs Lietuvos armijos kapitonas. Deja, per karą viskas velniop, arba, mandagiai tarus, pokšt — keberiošt. Tad suprassite ir mane, jei aš vis labiau imu gilintis į teosofiją ir, pavyzdžiui, mūsiškis Vydūnas...

— Pons Karuža, labai įdomi tema, bet gal bus geriau, jei teosofiją ir Vydūną atidėsim į šalį? Gal kuria kita proga? — pertraukia jį Gurlklys, prisiminęs žmonos sakytus principus.

— Jeigu jau kalbėti apie teosofiją, tai neįsivengiamai tekėtų susikibti ir su bendrąja filosofija. Kas per vieną vakarą tatau išlūkstens? Gal užtat ir pasakyt: nevalgyk daug vaisių nuo pažinimo medžio.

— Puons daktare, — staiga įsiterpia Karužienė, — jisai juokių vaisių nievalgo. Jam ciktai bulviniai viedarai su smietuona, uo dažnai būna labai pacienkintas ir su kuošelienu.

Rickus išlenkia kaimynui pripiltą stikliuką ir ima dainuoti:

Aš jaunas bernelis durnai padariau, Kad jaunas būdamas apsiženijau. Duociū au du šimtus, duociū au du tris, Kad jaunas dieneles atgal man sugrįžt...

— Ponas Rickau, tamstos toks puikus balselis, tad gal atidarytumėte savo dainų skrynelę? Taip mėgstu liaudies dainas, — padrašina poną Gelažienė.

— O ar patiktų „per Klausučių ulytėlę bridau gilų purvynėlį“?

— Uo man tai nusibuodo tos kaimiečių dainos. Gal muokace ką miesčiuoniško? Inciligienčiško?

— Ponička, moku ir tokių, — iškart sutinka Rickus

Atsiprašau, mein liebes Frau, Kad aš biskj flirtavau. Aber aš žinau ganz gut, Kas iš biškio gali but.

— Kadaise ir aš esu darbavęs Klaipėdoje, kai tenai buvo gilinamas ir platinamas jūros uostas. Ten ši dainelė mano bus ir girdėta. Tik kas jos autorius? — prabyla inžinierius Gelažius.

— Na, jeigu jau taip, tai imkite ir atspėkite, — skatina Rickus.

Ilgoka pauza. Niekas nedrįsta. Pagaliau šaukte šaukia Karužienė:

— Duonelaičis. Kriscijūnas Duonelaičis. Aš atspėjau!

— Et, tu ir vėl, barškale...

— Prisipažinsiu: autorias ir aš pats nežinau. Išgirdau tą dainelę Klaipėdos smuklėje. O ten, Malkų gatvėje, būdavo susimes jūrininkai, krovikai, linksmesnės merginos ir žandarai. Šokdavom trypdavom iki paryčių. Dažniausiai viskas baigavom muštynėmis, ale aš pats vis prasmukdavau pro užpakalines duris. Niekad plukti negavau. Kokie gražūs, malonūs prisiminimai!...

— Ponas Rickau, gal dar kokią dainelę? Gal dabar ką iš operos? — vėl skatina Gelažienė.

— Poniute, aš toks: kada noriu — verkiu, kada noriu — dainuoju. Taip, retkarčiais miela padainuoti, bet vis ir vis ateina laikas susikaupti ir padūmoti. Dažnai man krietai toks klausimas: kur tik pasidairysi, vis vyrų ir vyrų. (Keliautojai ir užkariautojai. Išradėjai ir atradėjai. Pyragaičių ir net tortų kepėjai. O kur jūs, moteriškutės? Kur jūsų inasas civilizacijon?)

— Rickau, Rickuti, sakau: nesmarkauki tu čia man! — piktokai sudraudžia poną Gurlklienė.

— Leiskite ir man žodelį, — įsiterpia daktaras Ažuolaitis. — Proistorės faktai rodo, kad moteris buvo pati pirmutinė gydytoja: jinau slaugė ir gydė medžioklėje ar žūklėje susižeidusį savąjį vyrą. Natūraliai — tik krūtimi — žindė savo kūdikius. Tais laikais moteris negaišo prie bingo, nebuvo prisvilusi prie telefono, o, pasigavusi kiek atliekamo laiko, tuojau šoko gaudyti musų ir blusų. Lygia dalia čiupo vorus, varė lauk visokius drižius, šimtakojus bei varles. Ilgainiui iš to išsivystė higienos bei profilaktikos mokslai, kuriuos šiandien privalo studijuoti kiekvienas medicinos studentas. Tad mano pagarba moteriai!

— Na, Rickuti, matai, kaip tave, it kokį žlibą kačiuką, kiša į maišą? Ar smagu? — kreivai šyptelia Gurlklienė.

— Ponička, dar pažiūrėsma, — atsako tas.

— O aš iš karų istorijos prisimenu, kad moteris palaikydavo kareivių drašą, jų moralę ir kovos dvasią, — žinoviškai prideda ponas Karuža.

— E, e, tokios ten ir moteris, katros su kareiviais prisideda. Diržu joms! — replikuoja Rickus.

— Aš protiestuoju! Aš manau, kad mano puons kapituons galvuoja apie tas muoceris, katruos susidžiūję nie su paprastais kareiviais, uo su vadais, su gieneruolais, su admiruolais...

— Gerbiamieji, ir aš esu truputį skaitęs istorijos, — spyriuosis Rickus. — Ir štai ką išskaičiau: tuo metu, kai vyrai rovisė su lokiais ir vilkais, jų moteris, vienos namuos likusios, tik lesino vištas ir prisijaukino kiaulę. Tai beveik ir viskas. O neseniai teko skaityti...

— Rickau, Rickuti, nei tu ką skaitei, nei tu ką išmanai. Kas tau tik ant seilės, tas tau tuoj ir ant liežuvio, — pertraukia jį Gurlklienė.

— Ponička, taip darote jūs, moteriškutės. Jūs visos šnekutės ir barškutės...

— Ka, ką tu pasakei? Naujas įžeidimas! Gana! Prašau išeiti! Na, Rickau. Marš lauk! — griežtai įsako poną Gurlklienė.

Rickus nerangiai atsistoja ir be žodžio, tik linkerterės svečiams, išdūlina. Gurlklienė šokusi užrakina duris.

— Mieloji, širduk, nereikėjo taip žiauriai. Visgi mums tokia brangi asmenybė, — pastebi jai vyras.

— To dar betrukė — atsirado užtarėjas. Et, ką čia ir bešnekėti: juk visi vyrai iš to paties kelmo spirti. — Ir ūmai susigriebia: čia gi ir daugiau vyrų esama. — Sveteliai, atleiskite man. Truputį pasikarščiavau. Bet kai nekviestas paršas įsibrauna į svečius... Na, tiek to. Pamirškime. O dabar, prašau visus, po gurskniuką. Ir po kasiuką. Sulikviduokime viską.

Deja, dabar ir svečiams, ypač vyriškai padermėi, nebemiela būtis. Kas žvilgt į laikrodį, kas dirst į nuosavą ponį ir — mirkt — mirkt — susimerkia namučių. Atsisveikinimo apeigos trumpas: bučkis šeiminkės rankutėn, bučkis kaktutėn ar tik lakoniškas bai — bai!

Karuža, tasai teosofas, kažkur nukišęs savąją kepurę. Žiū šė, žiū ten — nėra ir tiek. O buvusi brangi — karakulinė.

— Štai kuoks mano filusofas: visur ieško jis savuos kepurės, uo ta paspirta puo suofa! — šyptelia Karužienė jau duryse.

Svečiams išsiskirsčius, poną Gurlklienė dribt į kėdę ir, rutuliuokis pūsdama cigarelių dūmus, patenkintai taria: — Atrodo, kad viskas oki-doki. — Kažin. Labai abejoju. Juk tu, visiems stebint, išgrūdai laukan mūsų Rickų. — Išgrūdau? O, ne: aš tik prašyte jį išprašiau. Ir nė kiek nesigailiu. Nes niekad nepakėsiu, kad įkaušęs paršas moterų garbę įžeidinėtų ir dar kartą užu to paties stalo sėdėtų. — Širduk, nesupyki, bet aš manau, kad nereikėjo šitai. Negerai, labai negerai pasielgei. — Ką? Ir tu dar mane kritikuosi? Tą savo Rickutį užsistos? — įrausta Gurlklienė — Jeigu jau taip, dieduk, tai tuojau nusimeski švarką, atsiraitok rankoves ir marš man į virtuvę! — Kas tau dabar? Negi vidumaktį ristyniū eisme? — O lėkštės ar pačios išsiplaus? Aš esu visiškai išsisėmusi. Einu numigt. — „Diedukas“ Gurlklys nuslenka į virtuvę, ir, sukandęs lūpas, ima lėkštės plauti. Darbo jam bus iki aušros. O poną Gurlklienė, kritusi į patalus, be regint užminga. Švelnut švelnutėlis šypsnyš josios veidukuos. Nes sapnuose mato: daktaras Ažuolaitis pakelia jos rankute, uždelstina bučiuoja pirštukus. Ir sako: „Jūs, poniute, kaip Mona Liza! Niekur dar neteko taip jaukiai pabuvoti. Toks kultūringas pobūvis!“ (Pabaiga)

Donatas Buračas Laisva mintis (plastika) Iš parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoje

Lietuvių dailininkų meno parodos įspūdžiai

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Praėjusį šeštadienį, vasarioveiksų, koku kriterijumi juos bevertinsi, niekaip nepajėgia žiūrovo prakalbinti.

Aplamai lietuvių meno parodose jaučiamas kažkoks, sakykime, dailininkų drovumas, nevsiškas išsiskakymas, akivaizdus žiūrovams pataikavimas. Trūksta drąsos parodyti ką nors naujo, išradingesnio, originalesnio. Tik ras menininkas gali apgaudinti žiūrovus, bet jis negali apgaudinti pats savęs. Pvz. aplankytoje amerikiečių meno parodoje, dabar vykstančioje Chicago's Meno institute, jaučiamas drąsumas, originalumas, savimi pasitikėjimas. Šiometinė jų paroda visiškai skirtasi nuo praeitų metų ir savo technika ir stiliumi, ir naujomis idėjomis. Mūsų parodose šito viso kažkaip vis ir vis pasigendama.

Iš kiekvienos parodos, nežiūrint koku būdu išreikšta mintis, žiūrovas turi išsinešti ką nors naujo, įspūdingo, pakilaus, jį pagriebiančio. Negalėčiau tvirtinti, kad visa tai radau šioje meno parodoje. Nors joje buvo daug spalvų, linijų, simetrijos, kaip spaudoje buvo rašyta, į šią parodą galėjo patekti tik tie, kurie praeis parodos rengimo komisija. Bet apžiūrėjus šią parodą, atrodo, kad komisija nebuvo pakankamai griežta, ne visus grūdus atskyrė nuo pelų. Čia randame tokių paveikslių, kurie tikrai nepriklauso rimtai parodai. Dėl tokių paveikslių, kurie priklausau tikrai savos šeimos rateiui, nukenčia visos parodos meninis lygis, nors ir šis nėra jau taip labai aukštas.

Parodoje, šalia jaunesniųjų dailininkų, dalyvauja ir vyresnieji dailininkai, tačiau taipgi negalėtume pasakyti, kad jie pajėgtų kilstelėti parodos meniškuumą. Spalvos ir akademinės piešimo taisyklės dar nesudaro meno kūrinio. Meno kūrinys turi kalbėti ir žiūrovą, suteikti jam kokią nors nuotaiką: linksma, ar liūdna, šurpią ar gerą, gražią ar atstumiančią. Tikrasis menas turi veikti ir žiūrovą, koku nors būdu jį išjudinti, jau nesvarbu ar neigiamą ar teigiamą prasmę. Kiekvienas meno kūrinys, nesvarbu kokiame formoje jis yra įkūnytas, yra kūrėjo minties išreiškimas (statement). Pvz., pažiūrėję į šios parodos meno kūrinį „Ecce Homo“, jaučiame, kad jis mus nuteikia nemaloniai, šurpiai. Bet čia menininkas yra ištikimas pats sau: nepataikaudamas žiūrovui, jis savo surrealistine simboliška pajėgia jį sukresti. Kitame meno kūrinyje („Staubingas mechaniškas karas“) mes matome viską naikinantį sprogimą, kuris mus veikia bauginančiai. Arba tokie vieninteliai grafikos darbai „Nepasiekiamas“ ir „Uolėtas krantas“ tuoj pat užmezga ryšį su žiūrovu. Labai iškalbūs yra šios parodos skulptūros darbai, ypač išsiskiriantys yra „Tremtinė“, kurią išvydus, tuoj pasivaidena visa liūdnąji ir baisioji tremtinio dalis. Arba kita plastikos skulptūra — „Laisva mintis“, kai savo laisvu judesiu, šaunumu ir poetiškumu mus nueteikia labai raminančiai. Bet tokių „kalbančių“ meno kūrinių šioje meno parodoje nėra gausu. Dauguma pa-

Trys sukaktuvininkai

Š. m. sausio mėn. okup. Lietuvoje ir kitur pasaulyje paminėtos trijų kultūros gyvenimo darbininkų, nusipelnusių Lietuvai, 80 metų gimimo sukaktys. Tai meno istorikas prof. Paulius Galaunė, pedagogas V. Ruzgas ir buvęs operos solistas Antanas So-deika.

Paulius Galaunė, žymus meno istorikas ir muziejininkas, sausio mėn. 25 d. sulaukęs 80 m. amžiaus, okup. Lietuvos spaudoje, palyginti, plačiai ir šiltai prisimintas visoje eilėje straipsnių. Nurodyta, kad P. Galaunė, ypatingai rūpinęsis mūsų tautos kultūros paminklų apsauga, yra parašęs apie 370 straipsnių ir per 20 vertingų knygų.

Visur teigiama, kad sukaktuvininko gyvenimo kelias buvo prasmingas. Kaip teigė J. Umbrasas „Literatūroje ir Mene“ (nr. 4, sausio 24 d.), „kažin, ar įmanoma apibūdinti reikšmę to darbo, kurį atliko jubiliasas, rinkdamas, tvarkydamas ir tyrinėdamas Lietuvos kultūros ir meno paminklus“.

Galaunė yra buvęs Čiurlionio galerijos kūrėju bei direktorium. 1936 m. Čiurlionio galeriją perkėlus į Vytauto D. muziejų, Galaunė buvo paskirtas Kultūros muziejaus direktorium. Su muziejiniu darbu neatskiriamai siejasi labai šakota ir turtinga mokslinė bei pedagoginė P. Galaunės veikla.

Jis yra daug nusipelnęs nepopuliarindamas Lietuvos meną, ypač liaudies meną užsieny. 1931 m. jis buvo surengęs lietuvių liaudies meno parodas Švedijoje, Norvegijoje, Danijoje ir, drauge su Latvija bei Estija, ir Paryžiaus

formų, bet buvo pasigendama naujų idėjų šviežumo bei tokio minties išsiskakymo, kuris suteikia prasmę ir turinį visam meno kūriniumi.

Formų, bet buvo pasigendama naujų idėjų šviežumo bei tokio minties išsiskakymo, kuris suteikia prasmę ir turinį visam meno kūriniumi.

(Nuakelta į 5 pusl.)

Kas tik turi gerą skonį, Viską perka pas Lieponį! LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI FURNITURE CENTER, INC. J. LIEPONIS Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875

FRANK'S TV and RADIO, INC. 3240 SO. HALSTED STREET DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI

Chicago Savings and Loan Association NEW RATES 6% PER ANNUM OF \$5000.00 OR MORE ON CERTIFICATES 2 Year Maturity 5 3/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 One Year Maturity 5 1/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 OR MORE 6 Month Maturity 5 1/4% PER ANNUM ON 90 DAY NOTICE PASSBOOK ACCOUNTS \$100.00 Minimum 5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS

Apeikytės fortepijono triumfas

P. VISVYDAS

"Kas sugeba atlikti vieną kurią J. S. Bacho partitą, tas tuo pačiu sau atveria duris į platų muzikos pasaulį", taip yra rašęs Johann Nicolaus Ferkel, ižymus Bacho kūrybos įvertintojas. "Tų kūrinių interpretacija jaunam menininkui laimi pripažinimą — jie yra tokie vaikiški, pilni išraiškos ir visuomet nauji".

Labai džiugu, kad tuos žinovo žodžius galima taikyti jaunai Los Angeles lietuvių kolonijos pianistei Raimondai Apeikytei, fortepijono klasės magistrei. Savo sugebėjimus ji puikiai įrodė fortepijono rečitalyje, įvykusiame vasario 14 d. San Fernando Valley universiteto mažajame teatre.

Rečitalio pradžioje klausytojai išgirdo turiningą J. S. Bacho Partitą Nr. 2, susidedančią iš šešių dalių: įžanginės Simfonijos ir senų tradicinių Vakarų Europos šokių allemande, courante, sarabande, rondeau ir capriccio. Stebint Apeikytės rąkų žaisimą ir klausiantis karališkų tonų, dingtelėjo galvon faktas, kad šį kūrinių Thomaskirhe genijus sukūrė tik "meno mėgėju dvasinei pramogai". Ir kokia gi pramoga! Tikras dvasios šokis, atitrūkęs nuo gyvenimo, nuo gatvių, greitkelių, nuo išpareigojimų. O tos mažos sidabrinės žvaigždėlės, tvaskančios Raimondos žavingame drabužyje, rodo, dar labiau pagyvino courante ir rondeau sukūrį.

Perėjimas į skirtingą stilių, į Maurice Ravel impresionistinį "Jeux d'eau", nesudarė pianistei jokio sunkumo. Fortepijonus tapo fontanu. Vandens vaivorykštės prabilo spalvingais balsais. Jautėsi, kad šiam kūriniui Raimonda atiduoda visą savo poetinį jausmą, visą jaunatvišką talentą.

Antroje dalyje pianistė pagrojo Beethoveno sonata, opus 53, sukurtą grafo von Waldstein garbei. "Waldstein sonata" priklauso tam periodui, kai kompozitorius pajuto pirmuosius apkurto simptomus ir mėgino nepasiduoti likimui. Šią įtampą jis išreiškė muzikoje, sonatai suteikdamas plačias, dramatiškas dimensijas. Vyksta gūdžių ir švie-

sių tonų kova. Čia interpretatoriui reikia ir tragiško mosto, ir romantiškai herojinės laikyenos. Negalima iš jaunos pianistės reikalauti beethoveniškos pozos. Dvasinę įtampą Apeikyte mėgino perteikti skambinimo technika ir tuo švelniu patosu, kurio jai niekad nestinga.

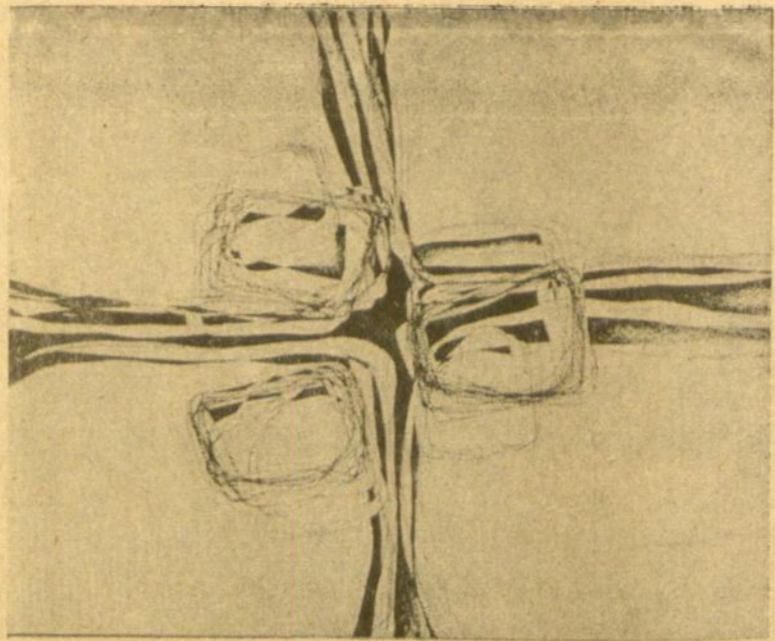
Pabaigai buvo atlikti du F. F. Chopin Scherzo: opus 31 ir 39. Tai koncertinio repertuaro šedevrai. Jų pakartojimo, troško klausytojai, nepagalėdami garsių katučių. Tačiau bisui pianistė davė temperamentingą Aramo Chačaturjano "Tocatą", sukurta Listo įtakoje. Su tuo įspūdingu kūriniu, taip laisvai ir entuziastiškai atliekamu, R. Apeikytei tikriausiai ir ateityje teks džiuginti "encore" pageidaujančią auditoriją.

Tenka pažymėti, kad Rai-

Pianistė Raimonda Apeikyte

monda Apeikyte San Fernando Valley universiteto muzikos fakultete pradėjo vadovauti fortepijono klasei, kurią lanko daugiau kaip 20 studentų. Apeikytės meną įvertina ir amerikiečiai. Gaila, kad pastarajame rečitalyje, dėl reklamos ribotumo, matėsi tik mažas lietuvių būrelis. Po kelių savaičių įvykstančiame R. Apeikytės koncerte (Immaculato late Heart kolegijos auditorijoje) losangeliečiai lietuviai galės gausiau pasiklausti jos puikaus skambinimo. Bus atliekami ir lietuvių kompozitorių kūriniai.

Ona Šablauškienė

Kryžiaus forma

Is jungtinės JAV ir Kanados lietuvių dailininkų parodos Ciurlionio galerijoje, Chicagoje.

TRYS SUKAKTUVININKAI

(Atkelta iš 4 psl.)

jas. Tai veikla, kuri okup. Lietuvos spaudoje dabar beveik nutylima...

Ruzgo straipsnių bei leidinių tiek daug, kad Vilniaus universiteto studentė J. Ramanauskaitė diplominiam darbui buvo pasirinkusi temą: "Vincio Ruzgo darbų bibliografinė rodyklė".

Daugiausia Ruzgo raštų skirta gamtos mokslų dėstymui, ypač jo mėgiamai biologijai. Plačiai žinomos ir kitos Ruzgo knygos, kaip "Gamtos mokslo metodika" (1929), "Bibliotekoms vadovėlis" (1937), "Aušrelės" vadovėlis (su Ambraška) ir visa eilė kitų.

prie studijų pabaigos.

Studija apie Vladą Jakubėną bus bene pirmas tokios rūšies darbas, įteiktas šio krašto aukštajai muzikos mokyklai. Chicago Conservatory yra viena seniausių akademinio lygio muzikos mokyklų Jungtinėse Valstybėse, įsteigta 1857 m. Muzikos dalykus joje yra dėstę visa eilė žymių kompozitorių, jų tarpe ir Bela Bartok. Šios mokyklos prezidentas, žinomas smuiko virtuosas Francois d'Albert, perskaitęs J. Malčiaus darbą, susidomėjo ir pareiškė norą plačiau susipažinti su Vlodo Jakubėno, o taipgi ir kitų lietuvių kompozitorių kūryba.

Darbas apie Vladą Jakubėną yra nuodugniau ir akademinio pobūdžio. Jis apima jo biografinį ir kūrybinio vystymosi kelią: pirmąsias studijas Kauno muzikos mokykloje, nepriklausomai Lietuvai besikūriant, vėliau Rygos konservatorijoje, o po to Berlyno aukštoje muzikos akademijoje. Yra apibūdinta aplinka, kurioje V. Jakubėnui teko studijuoti ir bręsti, įtakoj profesorių ir tada viešpatavusių muzikos kryptininkų; toliau peržvelgiama jo pedagoginė, kūrybinė ir žurnalistinė veikla, 1932 m. sugrįžus Lietuvon; tolimesnėje eigoje — pasitraukimas į Vakarus, tremtinių stovyklų laikotarpis ir pagaliau, nuo 1949 m. įsikūrimas Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Chicagoje. Svarbiausiu išieities tašku šioje studijoje tačiau yra pati V. Jakubėno kūryba. Plačiai analizuojami jo stambesni simfoniniai veikalai, pateikiant jų pirmo atlikimo datas ir apibūdinant jų stilių ir formą; taip pat yra sugrupuojamos ir apibūdinamos įvairios V. Jakubėno kūrybos rūšys, kaip solo dainos, choriniai veikalai, liaudies dainų aranžamentai, instrumentaliniai kūriniai ir t.t. Gale pridėtas V. Jakubėno kūrinių sąrašas, pažymint, kurie iš jų yra išleisti.

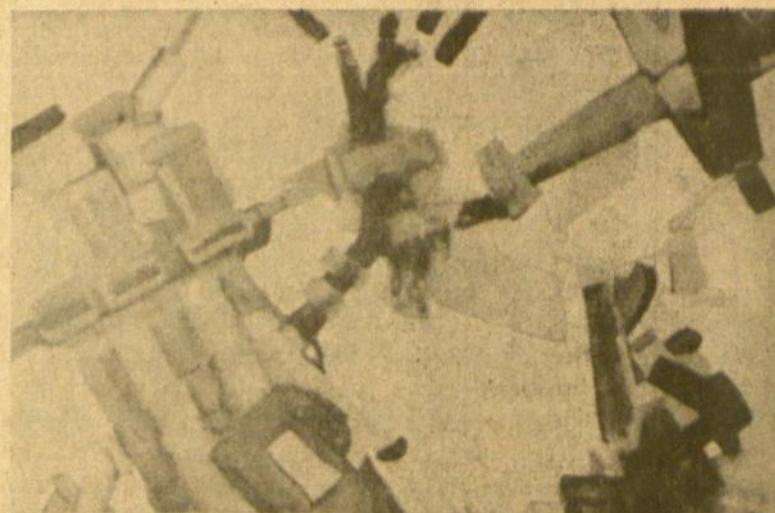
Visumoje, nors parašytas anglų kalba, Igno Malčiaus darbas priklauso prie lietuvių muzikologinės literatūros ir yra iš viso pirmas rašinys, paskirtas šiam mūsų pajėgiam kompozitoriui. Kaipo toks, jis gali būti naudingas ir įdomus kiekvienam, norinčiam susipažinti su lietuvių muzika. Šis darbas turėtų patekti į lietuvių bibliotekas ir muzikologijos archyvus, o taip pat būti pasiūstas ir į žymias krašto bibliotekas. Igno Malčiaus studija yra multiplikvuota ribotame kiekyje; reikalui esant, jos gali būti atspausa ir daugiau.

ir ne lietuvių kalba spausdinamų. Stasys Yla "Tiesoje" (nr. 18, sausio 23) A. Sodeiką vertina, kaip pavyzdį, kaip mylėti meną. Autoriaus žodžiais, A. Sodeika daugiau kaip 30 metų dainavęs "su nepalyginama ekspresija, jaunatviška energija." Nurodyta, kad A. Sodeikos pirmi žingsniai buvo žengti Chicagoje. Sodeika Bostone baigė Miko Petrausko įsteigtą konservatoriją. Jis 1920 metais statė, režisavo ir net dirigavo M. Petrausko operetes ir operą "Birute". Sukaktuvininkas Lie tuvon grįžo 1920 m. Yla pripažįsta, kad iš visų Sodeikos vaidmenų — geriausiai atmintyje išsilaikęs, tai Rigoletto vaidmuo, to paties pavadinimo Verdi operoje.

Sodeika, 30 m. dirbęs Kauno ir Vilniaus operose, nuo 1945 m., lygiagrečiai, dirbo ir konservatorijoje.

Amžiumi kiek jaunesnis, kitas solistas, Antanas Kučingis, rusų buvęs ištremtas, apie A. Sodeiką paskelbė šiltus žodžius "Literatūros ir Meno" savaitrašty (nr. 4, sausio 24). Kaip ir kiti, ir A. Kučingis pripažįsta, kad Rigoletto — vienas geriausių Sodeikos vaidmenų. Kučingui tekę matyti "daug

A. Sodeikos 80-tis paminėtas visoje eilėje Lietuvos laikraščiu,

Andrius Balukas Siaubingas mechaniskas karas Paveikslas dabar vykstančio JAV ir Kanados lietuvių dailininkų bendrinėje parodoje Ciurlionio galerijoje, Chicagoje, atžymėtos I-maja premija.

Rigoletų didžiosiose Europos scenose, bet tokio harmoningo vokalo ir sceninio vaizdo tikrai nesutikau". (ELTA)

— Gražiausia padėka Dievui už Jo dovanas yra tomis dovanomis dalintis su kitais.

J. L. MUSIC STUDIO
2450 West 71st Street
Tel. — 434-4620

Pamokos duodamos — Akordeono, Gitaros ir orkestro instrumentų. Taip pat parduodame ir taisome instrumentus.

ANNOUNCING NEW HIGHER INTEREST ON SAVINGS

6%

PER ANNUM

ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$5,000. OR MORE, 2 YEAR MATURITY

5³/₄%

PER ANNUM

ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$1,000. OR MORE, 1 YEAR MATURITY

5¹/₄%

PER ANNUM

ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$1,000. OR MORE, 6 MONTH MATURITY

5¹/₄%

PER ANNUM

90 DAY NOTICE GOLD EAGLE PASSBOOK ACCOUNT \$50.00 MINIMUM

5%

PER ANNUM

REGULAR PASSBOOK ACCOUNT

Interest is compounded daily and paid quarterly on all accounts. Standard Federal pays the highest legal rate of interest on all savings. Deposits received by the 10th of any month earn from the first of that month. Deferred Income Certificates are available at rates of 6%, 5³/₄%, and 5¹/₄%.

PASSBOOK AND CERTIFICATE SAVINGS INSURED TO \$20,000

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago

ASSETS OVER \$141,000,000.00 RESERVES OVER \$12,400,000.00 (more than twice legal requirements)

4192 Archer at Sacramento, Chicago, Illinois 60632, Phone:

HOURS: Mon., Thurs. 9 a.m.-8 p.m. Tues., Fri. 9 a.m.-4 p.m. Sat. 9 a.m.-12 noon Wed.- no business transacted

Studija apie kompozitorių Vladą Jakubėną

Ignas Malcius, VLADAS JAKUBENAS. Prepared for: Francois d'Albert, President of Chicago Conservatory College of Music. Music literature I and II semester. Anglų kalba; 11 tankiai prirašytų mašinėlės puslapių.

Yra tai Chicago Conservatory muzikos mokyklos akademinio kurso studento studijinis darbas. Muzikos literatūros ir kritikos kurso rėmuose I. Malciui buvo duota rašomojo darbo tema parašyti trijų kompozitorių kūrybą. Jo buvo pasirinkta: Giuseppe Verdi, genialusis operų kūrėjas; An-

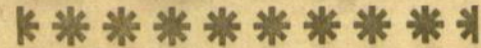
tanas Bruckneris, žymus povagnerinio periodo 19 amžiaus antrosios pusės simfonistas, ir, kaip naujesnės muzikos atstovas — mūsų pajėgus ir produktingas kompozitorius Vladas Jakubėnas. Muzikos kritikos kurso ribose I. Malciui dar buvo duota parašyti amerikiečio kompozitoriaus A. Coplando "What to listen for in Music" recenzija. Visi šie darbai buvo konservatorijos vadovybės duota rašomojo darbo tema parašyti trijų kompozitorių kūrybą. Jo buvo pasirinkta: Giuseppe Verdi, genialusis operų kūrėjas; An-

Vladas Vaičiulis Rudenio Paveikslas JAV ir Kanados lietuvių dailininkų parodoje Ciurlionio galerijoje laimėjęs III-čiąją premiją.

NAUJI LEIDINIAI

● **ENCYCLOPEDIA LITUANICA**. A-C. Volume I. Edited by Simas Sužiedėlis. former member of the Faculty of Philosophy at the University of Kaunas. Published by Juozas Kapočius. Printed in the United States of America, Boston, Massachusetts, 1970. Library of Congress Card Number 74-114275.

Turint štai, rankoj pirmąj angliškios "Encyclopedia Lituanica" tomą, galima jau lengviau atsikvėpti: alea iacta est—slenktis jau peržengtas, žygiuojama priekin: dabar jau negalima abejoti, kad bus ir visi šeši užplaukioję tomai. Pirmasis tomas, leidėjo J. Kapočiaus Vasario 16-tą atvežtas į Chicago, yra pati didžiausioji tautai, o ir visam kultūriniam pasauliui išėivijos auka penkiasdešimt antrose nepriklausomybės paskelbimo metinėse.

Pati "Encyclopedia Lituanica" yra didelio monumentalaus formato, gerame popieriuje. Pirmasis, tik ką išleistas jos tomas yra 608 psl., apima raides A,B ir C.

Su dabar išleistos anglų kalba lituanistinės enciklopedijos nukeliavimu į pasaulio universitetų, miestų ir šiaip įvairiausių mokslo institucijų bibliotekas tikriausiai pasibaigs liet. tautos, jos kultūros bei istorijos adresu įvairiuose leidiniuose šimtmečiais kartojamos nesąmonės, paimamos vis iš kitataučių šaltinių. Visiems informacijos ieškantiems dabar tikrasis pinigais bus parankiai anglų kalba išleista "Encyclopedia Lituanica".

O kad pradėtas begalinės reikšmės darbas būtų sklandžiai užbaigtas, kiekvienas turėtųme pagalvoti ir apie skubią šito šešiatomo prenumeratą ne tik sau, bet ir kaip dovana artimesniam ir šviesesniam bičiuliui ar bendradarbiui kitataučiu.

● **LITUANISTIKOS DARBAI II**. Išleido Lituanistikos institutas 1969 m. Chicagoj. Redaktorius Jonas Balys. Administracijos adresas: 9307 Chanute Drive, Bethesda, Maryland 20016. "Lituanistikos Darbų" antrojo tomo tiražas yra 700 egz., leidinys 186 psl., kaina 2.50 dol. Kongreso bibliotekos kartotekoje leidinio numeris yra 66-19245.

Kai laisvajame pasauly mums lituanistų mokslininkų trūksta ir dar labiau ateityje truks, kiekvienos lituanistinės studijos paskelbimas yra labai sveikintinas ir džiugus reiškinys. Juo labiau, kai tokių studijų visas pluoštas sutelkiamas viename leidinyje. Lituanistikos Institutas, štai, išleidžia jau antrąjį "Lituanistikos Darbų" tomą. Reikia linkėti, kad darbas ir toliau nebūtų nutrauktas ir naujų tomų pasirodymas padaznėtų.

Tik ką išėjusiam antrame tome Viktoras Gidžiūnas rašo apie Žemaičių bylą Konstancos susirinkime; Povilas Reklaitis duoda kruopščiai parengtą studiją apie Rytų Europai tirti dokumentacijos ir informacijos centrus Vakarų Vokietijoje ir jų reikšmę lituanistikai; Jonas Balys pateikia anglų kalba straipsnį "Folklore Research in the Baltic Countries, especially Lithuania, in the Soviet Period"; Kazys Škirpa nušviečia Lietuviai Aktyvistų Fronto veiklą. Recentuojamos naujos knygos: Lietuvos istorija angliškai (D. Krivickas), Literatūros metraštis "Pradalė" (Aug. Raginis), Lietuvos kaimo architektūros paminklai (J. Gimbutas). Gale duodama J. Balio parengta "Bibliography of Baltic Bibliographies". Ji bus tęsiama ir sekančiuose "Lituanistikos Dar-

bu" tomuos, o ir šį kartą jau suminėtos 263 pozicijos.

● **Aloyzas Baronas, DIENA PRIE EŽERO**. Piešiniai Nijolės Vedegytės-Palubinskienės. Išleido knygų leidykla Terra (3237 W. 63rd St., Chicago Ill. 60629). 1969 metais. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. Knyga didelio formato, kietai įrišta, spalvotomis iliustracijomis, 40 psl., kaina 3.00 dol. gaunama "Drauge".

Negalėdami pasigirti vaikams skirtų leidinių gausa, kiekvieną naują sutinkame išskėstomis rankomis. Deja, pradinis džiaugsmas ne kartą gerokai sumažėja, kai

patį tomuos, o ir šį kartą jau suminėtos 263 pozicijos.

"Lituanistikos Darbų" antrojo tomo viršelis.

pamatai tikrai atkištinais parengtas iliustracijas, prastą dailininko skonį. Tad džiaugsmas net padvigubėja, kai į rankas patenka tokia knyga, kuriai nieko negali prikišti čia užsimintais atžvilgiais.

Iš tikrųjų "Dienos prie ežero" estetinis apipavidalinimas, jos iliustracijose kurybingas plastiškos linijos ir spalvos žaismas, o taipgi skambi eiliuoto teksto srovė iš karto vaiką prie šios knygos "prirakina".

Knygoje aprašomas vaiko pasaulis, tiesa, be lietuviškų piemenėlių, be žasiukų ir viščiukų, bet jis yra mūsų čia Amerikoje augančio vaiko pasaulis, kuris jį prie lietuviškos knygos atveda su televizijos Micke Mausu, net su viena kita vaikui įprasta anglišką fraze, knygoje tačiau tarnaujančia taipgi lietuvių kalbos labui, kaip ir štai ši eiliuoto apsakymo vieta:

— O iš kur gi tu čia, Lina! Tai puiku. O what is this? Ar gerai užsikabina Tau ant meškerės žuvės.

Bet pamoja Lino tėtis Meškere tartum žabu. Kam jums angliškai kalbėtis, Juk lietuviai jūs abu. (21 psl.)

Nepadovanoti mtožo lietuviuko ar lietuviukės šia puikiai parašyta literatūrine dovana būtų didelė skriauda vaikų lietuviškajai dvasiai ir jų estetinio jausmo formavimui, o pagaliau ir malonumui skaityti jam supran-

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 60 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

MOVING
Perkrauste baldus iš arti ir toli.
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

tamą ir patinkamą knygą lietuvių kalba.

● **THE MERIAN**. February, 1970. Marijonų leidžiamas iliustruotas religinės kultūros mėnesinis žurnalas. Metams 4 dol. adr.: 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629.

Vasario 16 proga daugiau prisimenama Lietuva. Išspausdintas Lietuvos kunigų laiškas Sovietų Sąjungos premjerui, be to — savo straipsnyje apie kalbų mokymąsi prof. Schmalstiegas pasakoja apie savo pamiltą lietuvių kalbą; taipgi dr. A. Šešplaukis savo straipsnyje apie Schaperio kūrą iškelia jo veikaluose sukurtus lietuvių charakterius.

Konvertitė rašytoja V. Mooth pabrėžia reikalą uoliau įgyvendinti socialinį teisingumą. Dr. V. Anshell svarsto seksualinės revoliucijos atnešamus pavojus. Gi prel. L. Gižinskas perteikia intriguojantį pasikalbėjimą teologiniais klausimais su žydu gydytoju. Laikraštinkas A. Haines aptaria McGinley poeziją. A. Hamburg išryškina atsparos taškus, kentėjimui prislėgus. Prof. kun. A. Teolis dėsto apie kunigo pašaukimą. Duodamas gausus pluoštas patarimų, kaip saugotis širdies ligų. Laikraštinkė M. Malstn kalba apie sunkumus ir viltis katalikų mokykloms.

Pats žurnalo redaktorius kun. J. Prunskis aptaria eilę naujų knygų, duoda religinio gyvenimo apžvalgą. Gausiose iliustracijose randame lietuvių eiseną Sibiro laidotuvėse, komunistų su naikintų Lietuvos karių kapų vaizdą, Dagio skulptūros reprodukciją, eilę V. Maželio nuotraukų.

● **Justino Marcinkevičiaus** Lietuvoje parašyta ir pereinamais metais Vilniuje išleista drama "Mindaugas" okup. Lietuvoje su-

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai—pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai—metalu aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užtaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels) Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GRovehill 6 - 7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. — 3 v. p. p.
Sėkm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.
Savininkas MIKAS CESAS

Aloyzo Barono naujos knygos vaikams titulinis puslapis

kėlė didelį dėmesį ir buvo tuojau išpirkta. Šiais metais pasirodė šios knygos II laida. Jos tiražas — 10,000 egz.

Lig šiol eilę metų Justinas Marcinkevičius buvo labiau žinomas kaip vienas iš pirmųjų lietuvių pokario kartos poetų. Visai ne-

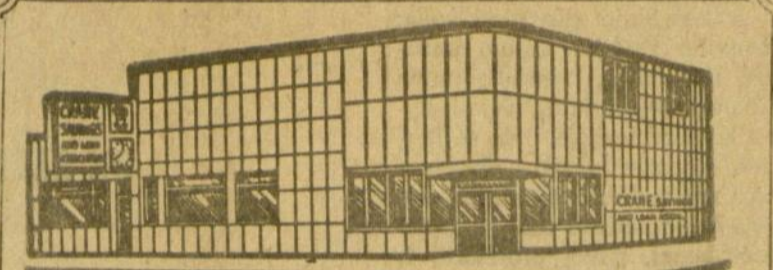
seniai jo eilėraščių rinkinį vokiečių kalba "Auf der Erde geht ein Vogel" (Žeme eina paukštis) išleido R. Berlyno knygų leidykla Volk und Welt. 53 eilėraščių i vokiečių kalbą išvertė Heinz Tschewowski, Franz Fuehman, Zara Kirsch ir Marolis Mikelis.

1970 Chrysler Newport

Kaina nuo \$2,995.00
NEWPORT — 300 — NEW YORKER

Newport 2-dr. Hardtop
BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
4030 Archer Ave. — Phone VI 7-1515

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% 4 3/4%

Mokamas už Vieną Mėn. Certificate sąskaitas Minimum \$5,000.00
Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

Be vokiečių kalba tekstų, pateikti lietuviški tekstai.

● **Lituanistika** Ohio universitete. Ohio valstybiniame Columbus universitete JAV-se šių metų vasaros semestre pradėdama dėstyti lietuvių kalbą. Lietuvių kalbos pagrindus dėstys amerikietis profesorius Robinson, buvęs prof. A. Salio mokinys gi lietuvių literatūros kursą skaitys prof. dr. Rimvydas Šilbajoris.

● **Lietuvių moterų klubų federacijos** išleista anglų kalba knyga "The Lithuanian Women" susilaukė ypatingo dėmesio ir plačiai supažindina svetimtąčius su lietuvių moterų veikla bei ju nuopelnais lietuvių tautai. Chicago moterų klubas kovo 8 dieną Lietuvių Jaunimo centre rengia kultūrinę popietę, kurios metu ši knyga bus pristatyta lietuvių visuomenei.

since 1914... MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE: 254-4470
5% PASSBOOK SAVINGS All Accounts Compounded Daily — Paid Quarterly
6% 2-YEAR SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$5,000)

LUIZ AUTO REPAIR
6648 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699
KAROSERLIOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAZYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

NAUJAI PERTVARKYTAS **DIAMOND HEAD RESTORANAS & LOUNGE**
PASIŪLO JUMS DIDELĮ PASIRINKIMĄ AMERIKIETIŠKŲ VALGIŲ
O JEIGU JUMS PATINKA EGZOTIŠKI VALGIAI, pasirinkite JAPONIŠKĄ MENIŲ.
Tropikiniai gėrimai — mūsų specialybė
Padavėjos apsirengę "kūmono" rūbais
Jums ir jūsų draugams čia patiks sustoti prieš ar po teatro. Priešpiečiai (LUNCH) duodami nuo 11 val. ryto. Šeštadieniais atdara 4 v. popiet. Sekmadieniais 12 val. dieną Pirmadieniais uždaryta. Dėl rezervacijų — TELEFONUOKITE 925-1678
Diamond Head RESTAURANT & LOUNGE
3321 WEST COLUMBUS AVE. (Arti 79th ir Kedzie Ave.)
Savininkas Edmundas Mačiulis

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ STAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sėkmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbliai
● BERNINA ● NECCHI ● ELNA ● VIKING ● PFAFF ● SINGER
ELECTROLUX HOOVER EUREKA KIRBY ROYAL IR KT.
Parduodame nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius prietaisus kainomis ir sąlygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.
B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

FILMŲ VAIRUMAI

Vakarų europiečiai pirmąją filmuose

VYTAUTAS ALSEIKA

"Draugo" spec. korespondentas New Yorke

Šiose skiltyse jau minėta, kad 22 New Yorko dienraščių bei savaitraščių filmų kritikai parinko geriausius 1969 metų filmus, be to, ir geriausius aktorius, aktorės, režisierius. Buvo paminėta ir "New York Times" dienraščių kritiko, Vincent Canby, nuomonė apie 10 geriausių filmų.

Ši kartą meskime žvilgsnį ir į kitų New Yorko filmų meno kritikų pažiūras.

Hollywoodas, aplanai, apvylė... Štai, labai plačiai paplitusio (daugiau, kaip 2 mil. egz. tiražo) New Yorko "Daily News" kritikės Wandos Hale nuomonė. Ji pirmiausia nurodė, kad parinkti 10 geriausių 1969 m. filmų nėra lengva, nes Hollywoodas savo gamyba nebuvo, deja, pasiekęs reikiamo lygio, gi užsienio filmų nebuvę daug.

Betgi, jos nuomone, britai išnoro priešaky, ir pirmą vietą W. Hale paskyrė "Oh, What a Lovely War". Hale pripažįsta, kad šis filmas — šauni, prieš karą nukreipta britų satyra, ir ji laikytina ir vienu pačių geriausių pastarųjų metų filmų.

Toliau sekė vėl užsienio filmas, būtent, mūsų čia jau minėtas "Z" (1963 m. įvykiai Graikijoje). Nurodoma ir trijų aktoriu, prancūzų, vykusią vaidybą — tai Jean-Louis Trintignant, Yves Montand ir Irene Pappas.

Populiaraus dienraščių kritikė toliau iškelia muzikinį filmą "Hello, Dolly" su išgarsinta Barbara Streisand (neseniai pagsarsėjusia ir savo susitikimais su Kanados min. pirmininku P. E. Trudeau).

Pastebėtas ir Williamsono "Hamletas"

Šio dienraščių kritikė W. Hale parinko, priešingai kitiems, šiuo metu New Yorke su didžiule sėkme (ypač jaunimo tarpe...) rodomą naują filminį Hamletą su Nicol Williamson. Jis skirtingai Hamletą, Dainijos princa, pavaizdavo Broadwayaus teatre, dabar tą patį vykdė ir filme (labai vykusį Tony Richardson režisūra).

Kiti kritikės pasirinkimai: satyrinė Hollowoodo komedija "Bob and Carol and Ted and Alice" ir... kitų žymiai greičiau įvertintas britų "If" (studentų maištas prieš senas tradicijas).

AKADEMINĖS PROŠVAISTĖS

Atkelta iš 8 psl.) nė pagalba būtų, — trūksta tik vienybės ir noro. Be to, galima būtų ir socialiniu pobūdžiu bendrauti, ne tik organizacinėse ribose.

Reikia pripažinti, kad tokioje situacijoje, kurioje yra Illinoiso universiteto studentai, yra sunku išsijudinti iš abejingumo, nes no ras ryšius palaikyti ir bendrauti savo tarpe turi kilti iš paties studento. Kaip nors turi būti prietaisai prie susivienijimo. Lietuvių studentija Circle Campus gali pasiekti studentiško gyvenimo idealą, reikia tik pabusti.

Zivilė Bilaišytė

Filmų kritikai, 1969 m. baigiantis, parinko ir pačius blogiausių metų filmus. Tegul dabar žodis priklauso "N.Y. Times" kritikui V. Canby.

Idomu, kad į blogiausių sąrašą jis įrikiavo ir tokius filmus, kurie kitų parinkti... geriausiai 1969 m. filmams (taigi, de gustibus...)

Canby prie menkiausių priskyrė: "The Arrangement" (Elia Kazan pastatymas...), toliau: "Can Heironymus Merkin...", "Hail Hero", "The Happy Ending", "John and Mary", "The Lost Man".

Kritikas, daugelio nustebimui, į "blogiausių filmų" grupę įrašė ir britų, kitų ypatingai išskirtą "Oh, What a Lovely War", bet nenustebino, kai tokiu parinko James Bond naują serijinį filmą "On Her Majesty's Secret Service", bet... vėl nustebino, kai įtraukė St. Kramerio filmą "The Secret of Santa Vittoria", pagaliau, dar nurodė ir į "Winning" su P. Newman.

"Cactus Flower" — blogiausias... Na, o ką apie blogiausių porina Hollywoodo kritikė Joyce Haber? Ji ir vėl panašiai, kaip Canby, menkaverčiu filmu laiko "The Arrangement" ir publikos pamėgtą "Cactus Flower" (iš esmės, vykusios teatro pjesės pakartojimas ekrane...), toliau seka filmai: "De Sade", "Gaily, Gaily", "Goodbye, Mr. Chips", "Justice", "Lion's Love", "Me, Natalie", "Popi" ir "Staircase"...

Zinoma, buvo ir daugiau, žymiai menkesnių filmų ir jie, daugumoje... Hollywoodo pastatymo. O koks masių, kino lankytojų, polinkis? Jei pažvelgti į daugiausia sėkmės turinčius filmus, ką pastebėsime? Skonis — labai įvairus. Taip, "jaunimo filmai", a la "Easy Rider", "Alice's Restaurant" ar "Prologue", turį nepaprastą sėkmę ir ypatingai jaunimo tarpe... Publiką mėgsta ir gerą užsienio gamybą — pakanka prisiminti "Z", "If", ir kitų užsienio gamybos filmų pasisekimą ir... jų pastatymą. Masės mėgsta ir gerus senus filmus, — pvz. "Fantasia", Walt Disney, bent 10 metų senumo šedevrą. New Yorke filmą stebi tūkstančiai ir nesimato galo... Daug kas skuba stebėti pornografinio pobūdžio filmus ar "topless" gražuolių vaizdus, bet... tuo pačiu metu tūkstančiai žiūrovų jau antras mėnuo tokiame New Yorke geris senu filmu "10 Dievo įsakymu" su Ch. Heston. Todėl bent apie JAV gyventojų polinkį sunku spręsti. Jis įvairus ir... jo netenka smerkti. Belieka pripažinti, kad filmų srityje amerikiečiai toli gražu nepirauja. Iš kitos pusės, filmų menas vis labiau patraukia gyventojų dėmesį, ir vargiai būtų galima teigti, kad jis — atsilieka, kad jį pakeičia televizija ar kas kitas. Ne, jis vis dar gyvas ir nematytai smukimo žymių.

Ką skelbia tie "balsavimai"?

Dabar, kai šį kartą ir anksčiau, nurodėme į New Yorko kritikų pažiūras, ką gi galime pasakyti? Nuomonės įvairios ir, sunku ginčytis dėl jų.

Tačiau būdinga, kad Hollywoodo gamyba nebuvo, bent 1969 metais, ypatinga bei patraukli. Kaip tik patraukė dėmesį užsienio filminiai gaminiai su prancūzais, italais bei britais priešaky. Visiškai neiškilo pastarųjų metų vak. vokiečių gamyba.

Taip pat šį kartą labiau neišryškėjo Rytų Europos kraštų, kaip Čekoslovakijos, Vengrijos ar Lenkijos filminė gamyba. Tuo tarpu anksčiau jie teikė, kaip sakoma, tikrus deimantukus. Kur dingo čekai su vengrais?

Todėl galime daryti išvadą: JAV filmų gamyba nestovi vietoje, ji ir toliau pirmąją avangardinio filmo srity ir vad. brangaus pastatymo musicals bare. Šiuo atveju nomenkas J. ir A. Mekų inasas (liečia avangardinio filmo polinkį).

Toliau seka kritikės vargiai pateisnamas pasirinkimas, tai yra "The Prime of Miss Jean Brodie". Jau daugiau suprantamas išskyrimas Stanley Kramerio pastatymo, su nepalyginamais Anna Magnani ir Anthony Quinn — "The Secret of Santa Vittoria", dar — "The Happy Ending" ir jau minėtas Lauk. Vakarų kolorito — "True Grit".

Kiti taip pat iškelia užsieniečius. Dar žvilgsis ir į trečiojo, labai populiaraus dienraščių, "New York Post" kritikų, net dviejų, "balsavimus".

Pirmasis jų, Archer Winsten, pirmenybę teikia švedų gamybos filmui, "Adalen 31", ypač, kad jis esąs platesnės apimties, jungiantis ir tragedijos ir humoro pradus. Toliau Winsten iškelia didelės sėkmės JAV filmą "Midnight Cowboy" ir į trečiąją vietą įrikiuoja šiose skiltyse keletą kartų minėtą prancūzų "Z" apie Graikijos gyvenimo apraiškas, politines ir kitokias.

Kiti kritiko išskirti filmai: "Tell Them Willie Boy Is Here", vėl — britų pastatymo "Oh, What a Lovely War", amerikiečių "Easy Rider", italu "The Damned", britų "If", prancūzų "Stolen Kisses" ir, pagaliau, "Three".

Kita kritikė kiek skiriasi...

To paties dienraščių, "N.Y. Post", filmų kritikė Hollywoodo, Joyce Haber, išskėlė, kaip pačius geriausius, dar du filmus. Tai — "Anne of the Thousand Days" ir žinomas JAV banditus vaizduojąs filmas, "Butch Cassidy and the Sundance Kid" (su Paul Newman).

Kiti Haber polinkiai, tai "Bob and Carol...", "The Damned", "Goodbye Columbus", "Hello, Dolly", "Midnight Cowboy", "Tell Them Willie Boy Is Here", "True Grit" ir, pagaliau, prancūzų, bet su graikišku koloritu — "Z".

O kokie patys blogiausi filmai?

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Naujas Kazio Bradūno poezijos rinkinys "Donelaičio kapas" jau atiduotas spaudai. Knygą leidžia Mykolas Morkūnas Chicagoje. Viršelį ir dviejų spalvų pradines skyrių iliustracijas piešia dailininkas Vytautas O. Virkau. Knygoje tilps apie 60 eilėraščių, suskirstytų į šiuos skyrius: "Vakarienis dūmas", "Uždenkim namų žarijas", "Tarp vandens ir židinio" ir "Numirti gimtinėje". Rinkinys bus 80 psl., turėtų pasirodyti pavasariui baigiantis ar ateinančios vasaros pradžioje.

• Sovietų foto parodoje išskiriami lietuviai. Vasario 17 d. Washingtono atidaryta sovietų foto paroda, pavadinta "USSR Photo 70". Paroda kovo 12 d. bus perkelta į New Yorką, o vėliau dar ir į kitus keturis JAV miestus: Chicago, San Francisco, Stn Anatonio ir New Orleansą. Parodoje išstatyta 1200 nuotraukų.

Gana netrumpą parodos recenziją "The New York Times" puslapiuos tą pačią atidarymo dieną jau parašė Peter Grose. Savo straipsnyje jis perbėga visą sovietinio foto meno istoriją, neaplenkdamas nei partijos nuorodų.

DABAR 1970 M.

GERIAU NEI BET KADA DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI Į LIETUVĄ

(JAV doleriais arba rubliais, kurie yra labiau pageidaujami)

OFICIALIAI PILNAI GARANTUOTI

Užsakykite Dovanų Pažymėjimą Jūsų giminėms. Pridėkite 25% padengimui visų komisijų. Tai geriausia dovana Jūsų giminėms ir jie tą patvirtina. Štai kodė:

DIDZIAUSIAS PASIRINKIMAS

Vneshposyltorg turi pilnai prikrautas krautuves ir sandėlius, kad Jūsų giminės galėtų pasirinkti iš didžiausio pasirinkimo maisto, rūbų, medžiagų, namų reikmenų ir daug, daug kitų daiktų.

LABAI PIRINAMOS KAINOS

Ką tik Jūsų giminės išsirenks, jie gaus už pereinamiausias kainas. Įrodymui, mes mielai pasiūsiame jums v'sai nemokamai naujausią Vneshposyltorg katalogą su daug daiktų ir nurodytom kainom, kurias mokes Jūsų giminės su Dovanų Pažymėjimais.

DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI YRA GERIAUSIAI

Kai Jūs peržiūrėsite šį katalogą, Jūs įsitikinsite, kad Dovanų Pažymėjimai yra geriausia. Jie yra daug geriau nei siuntiniai ir daug geriau nei gryni pinigai. Jūsų giminės pasirinks ką jie norės ir pirks už labai pereinamas kainas.

UŽSAKYKITE PER INTERTRADE EXPRESS CORP.

Tūkstančiai patenkintų klientų siunčia Dovanų Pažymėjimus per INTERTRADE EXPRESS CORP., ir jų giminės parašo, kaip jie yra laimingi ir patenkinti. Jei dar nesate užsakyę per mus, norime pasiūlyti tai padaryti dabar. Jūs tada sutiksite, kad mūsų patarnavimas yra greičiausias ir patikimiausias.

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 E. 23rd Street New York, N. Y. 10010

Reikalaukite mūsų neapmokamo katalogo.

LABAI SVARBU

Mes galime priimti ribotą skaičių užsakymų automobiliams ZAPOROZHETS, Model ZAZ 966 už pilną kainą \$1,850.00. Sis pasiūlymas baigsis gale 1970 m. vasario mėn.

sugestijų bei varžtų. Liesdamas pačią parodą, recenzentas sumini labiausiai būdingus sovietinės parodos bruožus: socialistinį realizmą, vis besišypsiančius veidus, paradus ir pan. Tačiau, girdi, yra parodoje ir kasdieniškai paprastų ir net humoristinių temų. Būdinga dar ir tai, kad "The New York Times" prie recenzijos deda ir tris parodoje esančias nuotraukas, bet kaip tik visas iš tų kasdieniškųjų temų. Dvi iš jų yra lietuvių: Vitalijaus Butyrino ir Vytauto Lutkaus. Pirmojo — sėdinčios moters nuotrauka, pavadinta "Fotografika", antrojo — ant rąstų sienos sukabintos džiovinamų vaisių viršai.

• Domimas! Lietuviškoniški paskomis. Praeitų metų pabaigoje Holt, Rinehart and Winston knygy leidykla New Yorke išleido liaudies pasakų rinkinį, kuriame įdėtos ir dvi lietuvių liaudies pasakos. Leidinio redaktorai pažiūri, kad lietuvių pasakos yra su silaukusios labai didelio susidomėjimo, nes jos, būdamos antiikinės, savo dvasia esančios labai artimos moderniškio pasaulio dvasiai.

tinės ir lange padžiauti moteriškai rūbai pavadinami "Vasara". Parašuose po nuotraukomis "The New York Times" taipgi pabrėžia, kad abudu fotografai yra lietuviai.

HIGH RATES
Paid Quarterly

5% PASSBOOKS
\$1,000 minimum
INVESTMENT BONUS PLAN

6% \$5,000 minimum
2 YEAR CERTIFICATE

5 3/4% \$1,000 minimum
1 YEAR CERTIFICATE

Savings Insured to \$20,000
Highest reserves

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

FRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St. Telef. GRevehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWnhall 3-2108-09

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON Savininko

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street

Didžiausias Paminklų Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

EUDEIKIS
Laidotuvių Direktorai

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 1741-2

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNUS (LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

POVILAS J. RIDIKAS
4354 S. Halsted Street Tel. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lituania Ave. Tel. YA 7-1138-1139

PETRAS BIELIONAS
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 8-3572

VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave. Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

ANTANAS M. PHILIPAS
3307 So. Lituania Ave. Tel. YARds 7-3401

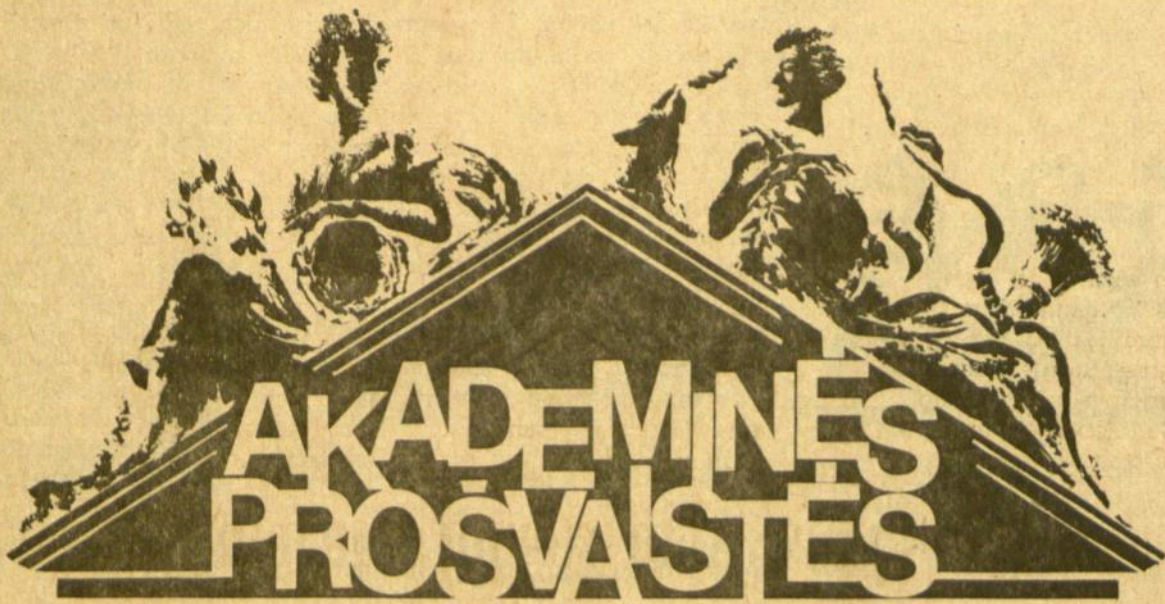
now We Offer To Savers

ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$10,000. OR MORE. 2 YEAR MATURITY	6% PER ANNUM	ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$7,000. OR MORE. 1 YEAR MATURITY	5 3/4% PER ANNUM
ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$5,000. OR MORE. 6 MONTH MATURITY	5 1/4% PER ANNUM	REGULAR PASSBOOK ACCOUNT Paid and Compounded Quarterly Rate effective Apr. 1, 1970	5% PER ANNUM

NOW INSURED TO \$20,000

SAVE AT Mutual Federal Savings and Loan Since 1905

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608
Peter Kazanauskas, President Tel. 847-7747

REDAGUOJA ALEKSANDRAS PAKALNISKIS, Jr., 3948 S. Artesian Ave., Chicago, Illinois 60632

Studentų forumo klausimu

Artėjant Jaunimo kongreso metams, kyla klausimas, kur ir kaip galėsime pratęsti tuos darbus bei problemų diskusijas, kurios iškilo ir kongrese ir prieškongresinėje stovykloje. Pasakutinis kongresas liudija, kad jaunimas suvažiavo, pasišmonėjo, bet, kongresui pasibaigus, liko lyg tuštuma — studentai į viešumą daugiau nebeišėjo pasisakyti tais klausimais, kurie kongreso metu atrodė taip aktualūs. Jei mes norime šitas diskusijas tęsti, tai mes turime turėti ir forumą. Asmenišku laišku, individualių susitikimų bei socialinių pobūvių tokioms diskusijoms nepakanka. Forumas turėtų būti toks, kuriame galėtų dalyvauti visi studentai — neatsivėlgiant į gyvenamąją vietovę, pažiūras bei skirtingus įsitikinimus.

Šitoks forumas, kadangi turėtų būti viešas, geriausiai galėtų būti realizuotas periodinėje spaudoje.

Bet kokiuose žurnaluose bei laikraščiuose lietuviai studentai galėtų išsireikšti? "Studentų Gairių" (oficialiojo LSS žurnalo) nebėra — mirė taip pat kaip ir pati sąjunga. "Akademines Prošvaistes" šitokio uždavinio negalėtų atlikti, nes jos permažos — vienas rimtesnis straipsnis užimtų visą puslapį. "Gaudamus" taip pat nėra konkreči galimybė, nes jis yra tik vienos organizacijos leidinys, o forumo tikslas — visų studentų pažiūrų išreiškimas.

Žvelgiant į rimtesnius žurnalus — "Aidus", "Laiškai Lietuviams" ir "Metmenys" kyla klausimas: ar "Aidai" ir "Laiškai Lietuviams" galėtų vien studentų problemas diskutuoti, ar skaitytojams visa tai būtų įdomu, kadangi studentų forumas tikriausiai būtų polemikas, ne akademinis. "Metmenys", paveršutėjęs, galėtų į juos žiūrėti, iš šių trijų žurnalų išsiskiria, nes skelbina "jaunos kartos žurnalą", o taip pat skelbia, kad "laikydamiėsi liberalios politikos, leidėjai ir redaktoriai iš bendradarbių nerinkaleja vien tokių minčių, su kuriomis pirmieji visada sutiktų." Gražiai skamba, bet iš tikrųjų ar taip gražiai yra?

Deja, visiškai ne. Daugiausia straipsnių prirašo tokie "jaunieji kartininkai", kaip pavyzdžiui Štubajoris, Trumpa, Antanaitis, Greimas, Rastenis, Drunga ir Kavolis. Bet jie jau buvo 25-ių, net 35-ių metų, kai dabartiniai studentai tik gimė. Panašiai padėtis yra ir su liberalia politika. Yra mažiau straipsnių iš "dešinės" "Metmenyse", negu iš "kairės" "Aiduose". Kitaip sakant, gal de jure atvira, bet de facto "Metmenys" yra Santaros - šviesos organizacijos žurnalas.

Tad nėra visapusiško ir plataus studentų forumo, ir pagrindinis klausimas būtų — kas galėtų įsteigti ir vesti? Būtų idealu, kad naujoji (dar neišrinkta) LSS valdyba, jei ji bus kiek rimtesnė negu Elgščinės, šituo reikalu pasirūpintų.

Santaros - šviesos klausimų paskaitoje Dalia Juknevičiūtė kalba apie "environmental" teatrą. Klausosi Jūratė Jakštytė, Liucijus Alenskas, Dalia Bieliūnaitė ir Zivilė Bilaišytė. Nuotr. Raimundo Šilkaičio

Lietuvis studentas Illinois universitete

Apvalus stalas. Susėdę keturiose, susikaupę dėsto kortas. Priešais — suraukęs kakta, rimtai svarsto padėtį blondinas studentas. Jis galvoja. Čia kitas, glostydamas barzdą, jau toli priekini matematiškai išskaičiavo visas galimybes. Trečias, apvalaus veido, akiniuotas, giedrios nuotaidos — pasaulis sukasi ratu apie kortų stalą. Ketvertuką papildo, koją ant kojos uždėjęs, čiauškianti studentė. Cigarečių dėmai teikia situacijai mistiškumo, o knygų krūva ant žemės šalia stalo — moksliška nuotaika.

Lietuvis studentas susiduria su įvairiomis problemomis, kai įžen-

Įvykiai Chicagoje

Akademinis skautų sąjūdis

— Sausio 24-tą įvyko šokiai.
— Sausio 31-mą buvo sueiga, kurioje diskutuota sąjūdžio gairės, ateitis bei šių dienų organizacinės problemos. Taip pat buvo prisiminta žiemos stovykla.

— Vasario 14-tą įvyko blynų balius.

— Vasario 21-mą (šiandien) įvyksta sueiga.

— Jau ruošiamasi Kaziuko mugėi, kuri įvyks kovo pirmą.

Ateitininkai

— Sausio 29-tą įvyko mėnesinis susirinkimas, kuriame buvo bendros diskusijos apie lietuviškos ir amerikietiškos kultūros sintezės sunkumus lietuviams studentams. Šiame susirinkime taip pat buvo paminėta, kad kovo 29-tą dieną įvyks šokiai "Eckankar".

— Vasario 27-tą įvyks draugovės susirinkimas. Tema — "Individas bažnyčios institucijoje".

— Korp' Š... a vasario 8 d. turėjo susirinkimą, kuriame Aleksandras Pakalniskis skaitė referatą apie A'g. Landsbergio dramą "Penki stulpai turgaus".

Lituanica Club

— Illinois universiteto Lituanica Club suruošė Vasario Sešioliktos minėjimą universiteto patalpose.

LSS

— Jau išsiuntinėti LSS Centro valdybos balsavimų lapeliai. LSS nariai kviečiami kuo greičiau juos užpildyti ir išsiųsti.

Neo-Lituanai

— Sausio 11-tą, kun. dr. Kubilius skaitė pasakytą apie "hippies".

— Sausio 23-čią, įvyko alutis studentams ir arbatėlė studentėms.

— Sausio 30-tą buvo fukų ir senjorų sueiga.

— Planuojama sueiga vasario mėnesį.

Santara

— Vasario 6-tą Dalia Juknevičiūtė skaitė paskaitą apie "environmental" teatrą.

Laukiame daugiau žinių iš kitų lietuvių studentų organizacijų, ne tik iš Chicago, bet ir iš kitur.

Pedagoginio Lituanistikos instituto studentų pasisakymai

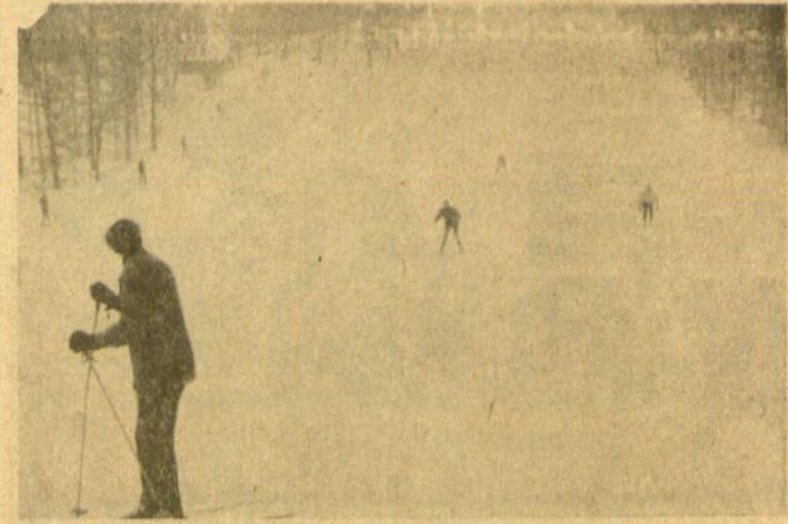
Jau eilė metų Chicagoje veikia Pedagoginis lituanistikos institutas. Instituto tikslas — išugdyti naujus mokytojus lituanistinėm mokyklom. Apie Instituto vertę bei jo negalavimus buvo pasiteirauta pačių studentų. Štai kaip studentai, kurie su dideliu pasižventimu lanko tą institutą, pasisako:

Andrius Markulis: Institutas yra geras bandymas tobulinti lietuvių kultūros pažinimą Amerikoje gimusiam jaunuoliui. Mano manymu, yra dėstomų kursų, kurie yra ir naudingi ir taip pat ne-naudingi mūsų laikų dvasiai. Štai, praėjo semestro istorijos kursas, dėstomas p. V. Liulevičiaus, davė gilų ir analitinį žvilgsnį į Lietuvos praeities svarbesnius kontraversinius klausimus. Tame kurse į tas problemas buvo žvelgiama tų problemų lai-

ko dvasioje. Institutas turėtų bandyti kursuose kaip tik tokią medžiagą perduoti, o ne kokią neaktualią temą nagrinėti.

Arūnas Krutulis: Su Instituto idėja sutinku, tačiau kursai yra truputį nuobodūs, nes metai iš metų kursų temos lieka tos pačios. Lektoriai nepaprastai sausai perteikia visą medžiagą, kas jaunesnio amžiaus žmogui yra nepriimtina. Instituto tikslas yra išugdyti lituanistinėm mokyklom mokytojus, bet kursų medžiaga dažnai nieko bendro su tuo ruošimu neturi. Būtų, mano manymu, naudingiau, jei didesnis svoris būtų dedamas ant metodikos. Nors institutas vienu ar kitu atveju jaunuoliui kelia tam tikrą rezervą, tačiau vis dėlto reikėtų jį žiūrėti atviresniu, palankesniu žvilgsniu.

Danutė Bruškytė: Kursų te-

Akademikai skautai skrieja slidėmis...

Nuotr. N. Griauzdės

mos yra neįdomios, turėtų būti suįdomintos. Institute turėtų būti dėstomi praktiniai kursai, kaip pavyzdžiui anksčiau psichopedagogika, o ne vis tais pačiais žodžiais kartojama visa senoji Lietuvos istorija bei literatūra. Gaila, kad Institute yra drausmės stoka — tas rimties trūkumas nustelbia mokomojo dalyko svarbą bei supratimą.

Ramutė Plioplytė: Jei studentas prisiverčia, tai jis gali ir išmokti. Tačiau kursų temos neaktualios mūsų laikams. Tie kursai turėtų mus lavinti mokymo metode, o ne tokiuose dalykuose kaip dialektologijoje, akcentologijoje ir panašiai. Pavyzdžiui, esame nagrinėję Herbario mokytojų planą. Aš siūlyčiau taip pat ir kitų žmonių mokymo metodologijas panagrinėti. Nėra abejonių, kad Institutas nukentčia dėl disciplinos stokos. Mano manymu, jei kursai būtų įdomesni, tai ir drausmė atsirastų.

Danguolė Stončiūtė: Instituto lektoriai labai užsidegę ir iš širdies mokomąjį dalyką dėsto. Jiems šis institutas yra svarbus, ir mes turėtume rodyti tiek palankumo, kad bent tuos kursus lankytume. Tačiau būtų lengviau mums tokią pagarbą dėstytojams rodyti, jei ir kursų medžiaga mus domintų. Mes siūlėme turėti kursą, kuris apimtų modernius, šių laikų lietuvių rašytojus. Tačiau siūlymas siūlymu tepasiliko. Vėl šiais metais vargstame su tais pačiais senaisiais. Tiesa, Landsbergio "Penki stulpai turgaus aikštėje" ir Ka-

tiliško "Šventadienis už miesto" nagrinėjimas buvo gan įdomus, bet norėtume, kad tokios medžiagos būtų kur kas daugiau.

Linus Raslavičius: Institutas bando išauklėti mokytojus, tačiau, studentams nemokant kalbos, kaip galime kitus mokyti? Institutas turėtų ypač pabrėžti kalbos mokėjimą. Antra, mano manymu, yra labai nekollegiška, kad Institutas yra skaldomas į dvi dalis. Tas ne tik nepažadina studentui iniciatyvos mokyti, bet taip pat neduoda progos Instituto studentui išklausti visų kursų. Pesimistiškai į reikalą žvelgiant, Institutas nėra labai reikšmingas, nes vis tiek greitu laiku lietuviško jaunimo, pajėgiančio mokyti, nebebus.

Reikia pripažinti, kad Institutą lanko kur kas daugiau studentų, negu čia pasisakė — apie trisdešimt. Čia pasisakiusių studentų nuomonės gal ir nenušviečia vyraujančią nuomonę, liečiant Instituto vertę, bet jei yra skirtingų nuomonių, tai polemika visad yra laukiama.

Vien faktas, kad akademinis lietuviškas jaunimas šį Institutą lanko, jau parodo to jaunimo susirūpinimą bei susipratimą, liečiant liuanistinius reikalus. O susirūpinimas paties Instituto vadinamasis problemomis parodo, kad jie bando iš to Instituto išlymu tepasiliko. Vėl šiais metais vargstame su tais pačiais senaisiais. Tiesa, Landsbergio "Penki stulpai turgaus aikštėje" ir Ka-

Kelauju

— o kur, nežinau

Svaioju

— o gal sapnuoju.

Bet kelionėje toliau važiuoju

O sapnas mano — vis skrajoja.

Gal kada... jie susitiks

Ir man gyvenimą linksmesnį palkis.

Lina Kriaučiūnaitė

Pavasario iliuzija...

Nuotrauka M. Smilgaitės

cle, neturi bendro savo studentiško gyvenimo, kuriuo galėtų didžiuotis ir kuriame norėtų dalyvauti. Šį didelį būrį jungia tik abejingumas.

Taip atsiranda maži būreliai: prie lango užkandinėje renkasi kortų lošimo grupę, antrame aukšte Circle Center, vadinamame Pier Room, kasdien maišosi kita uždara grupelė, čia matyti dar ir tokių, kurie, suradę draugų amerikonių studentų tarpe, pradeda visai atkristi nuo lietuvių. Dažnai susimeta "hippie" grupė, yra dar ir juos imituojantys "pseudo-hippies", ir taip toliau, be galo. Tie studentai, kurie, toliau gyvendami, lanko Circle, ar kurie nepažįsta kitų lie-

tuvų studentų, atsiranda tiesiog juokingoje padėtyje: tiek lietuvių, o jie nepritamap nei prie vienos grupės. Yra dar ir tokių, kurie "rimtai mokosi" ir jokio reikalo su nieku nenori turėti.

Oficialiai veikia Lituanikos klubas, kurio tikslas — suvienyti lietuvių studentus. Gal tik dešimtadalis apie tai pagalvoja, o veikia dar mažiau. Susipažinimo vakaras rudenį ir Vasario šešioliktosios minėjimas, kurio paruošimui noromis-nenoromis prisidėjo dvidešimt studentų, tai didžiausi žygdarbiai, kuriuos per stebuklą ištempė pirmininkas ir maža grupelė jo pasekėjų.

O tokio pobūdžio organizacijai veikimui Circle Campus

būtų ideali vieta. Universitetas remia įvairių būrelių veikimą. Pavyzdžiui, Chicago Illini laikraštyje, sausio 13-tą dieną buvo atžymėta, kad "Students for Israel" gavo 593 dolerių savo veikimui. Taip pat vasario 3 dieną įdėta žinia, kad du Black Panthers nariai gaus 3000 dolerių iš Committee of Student Affairs (CSA), kad atvyktų skaityti paskaitų universitete. Kai vyko Moratorium minėjimas, tam tikslui buvo paskirta 800 dolerių. Priemonės prasmingam veikimui yra, reikia tik sutelkti jėgas ir jomis pasinaudoti.

Nemažai studentų galvoja, kad būtų įdomu, jei čia lietuvių kalba būtų dėstoma, kaip sveti-

mā kalba. Tai yra įmanoma — Chicagos universitete lituanistikos kalba jau vėl ateinantį rudenį bus dėstoma, o pačiame Circle lanko, kaip taigi yra įvedę savo gimtosios kalbos dėstymą. Taip pat nuo rudens čia bus ir hebrajų kalbos departamentas. Kol kas niekas iš lietuvių tarpo šio tikslo nebando siekti. Lituanikos klubas gali gauti patalpas parengimams nemokamai. Surengus, pavyzdžiui, jaunųjų lietuvių menininkų parodą, atsirastų proga jiems susitikti su svetimtaučiu visuomene ir kritika. Dar vienas pasiūlymas — tiek yra išsilavinusių lietuvių, kuriuos būtų galima pasikviesti paskaitoms. Finans-

(Nukelta į 7 pusl.)

Vaidzas iš Akademikų skautų žiemos stovyklos. Veidai tesimato V. Bobinaitis ir V. Stupio. Nuotr. M. Griauzdės

Jūratė Jakštytė, Zivilė Bilaišytė, Julius Smilga, Romas Sakadolskis ir Rimas Zailskas klausosi Dalios Juknevičiūtės paskaitos apie teatrą. Priekyje — Rimvydas Vasikevičius ir Marytė Smilgaitė. Nuotr. Raimundo Šilkaičio